

Vocabularium

Breue Magistri Gaspa-
rini Pergomensis.

In quo continentur oia genera vocabulorum
que in vfu frequētī & quotidiana con-
suetudine versant. Incipit a re-
bus diuinis ad res celestes:

aereas: maritimas: ter-
restres: inanimatas:
ac animatas.

Dota quod partes grammaticae principalibus partibus deseruientes sunt quatuor: videlicet Orthographia: Prosodia: Diasintastica: Etymologia. Orthographia est recte scribendi ars siue scientia: sic dicta ab orthos quod est rectum: et graphia scriptura: quasi ars vel scientia de recta scriptura. Prosodia est scientia de accentu et quatuor syllabarum: dicta Prosodia a pros quod est ad: vel de: et oda cantus: quasi de cantu scientia. Etymologia est scientia de vera dictionum significationum: sic dicta ab etymon quod est verum: et logos sermo: quasi de vero dictionum sermone scientia. Diasintastica est scientia de constructione: a dia quod est de: et sintasis constructio: inde diasintastica idem est quod de constructione ars et scientia.

Dota quod Orthographia deseruit literis: Prosodia syllabis: Etymologia dictionibus: Diasintastica constructionibus et orationibus. Et quia de etymologia tractare prius animo est: que genera vocabulorum breuiter complectar: que in frequenti usu quotidianaque consuetudine versantur: a diuinisque rebus incipiens ad res celestes: aereas: maritimas: terrestres: inanimatas: animatasque ordinem inflectam: si pauca prius de varia origine vocabulorum in sequenti regula subiunxero.

Dota quod vocabulorum quedam sunt mete ad planitiam significancia: quibus nulla potest etymologia nobis nota accommodari: quaedam vero ad placitum significet suam tamen etymologiam: id est rectam sermonis rationem quod sic vocentur habent: et horum multe sunt maneries. Quedam ex causa siue ex officio

nomina sunt sortita: vt seger a segregando. Quedam ex origine: vt homo ab humo. Quedam ex contrarijs: vt lucus a luce. Quedam ex formatione: vt ab datiuo prudenti prudentia. Quedam ex vocibus: vt turtur & tarantara. Quedam a grecis orta: vt domus a doma/te greco: quod est rectum latine. Quedam ex nominibus vrbium vel locorum: vt a thebis thebanus: & a sylus syluanus. Quedam a fluminibus: vt a tyberi tyberianus: & a pado paduanus: quod & a padua venit: & multa ad hunc modum. Alia nonnulla vero sunt que gentium diuersitate vnde orta sunt: aut qua ratione sit appellata proorsus sunt ignota. Eorum igitur que vsu frequentiori sunt magis quis ordo sit: quaeque copia attendendum est. Et primo rerum diuinarum: dehinc ceterarum series (vt predictum est) sequitur.

C Rerum Diuinarum.

Deus masculini generis el Dio: a theos grece quod est Deus latine. Theos idez est qd deus: a Theozo as: quod video: quia cuncta videt. Angelus masculini generis langelo: interpretatur nuntius dei.

Sanctus masculini generis lo sancto: a sancio is sanctum: tum qz eius vita fit sancta: id est confirmata. Martyr communis ge. lo martyro e la martyra: & est idez grece qd testis latine: qz testis est passionis christi: & pro eius confessione moritur.

Confessor ris masculini generis lo confessoze: a confiteor ris confessum confessa.

Olympus pi. m. ge. lo celo: & ab olon quod est totum & fos lux: vel lampos lucens.

Celum li neutri generis el celo: quia stellis celatū fit: id est sculptum.

Polus masculini generis el polo de lo celo : quia sic
stellis politus.

Stella. f. g. la stella grande ab Astro philosopho.

Sidus neutri generis el segno celestiale : a sideo is : quia
multe stelle sidunt in vnum.

Planeta. f. g. el planeta : a planetos grece quod est erro
latine : quia per polum huc & illuc errat.

Oribis. m. g. el mondo o sia la rotondita del celo e de le
altre cose : a rotonditate arculi dictus.

Sphera. f. g. la rotondita del celo & de le altre cose.

Mundus. m. g. el mondo : proprie vero el celo : a mo
ueo es : quia semper in motu sit.

C Rerum Elementalium.

Quod elementum neutri generis lo elemento quasi
elementum : quia idem omnia elementa : id est
augmenta capiunt.

Ignis masculini generis el fuoco : ab in quod est no
m : n : & gigno is.

Ether ris. m. g. laere di sopra : vel pars summa celi.

Sydera que & ethera feminini generis dicitur.

Aer ris. m. g. laiere de sotto : ab a quod est sine & cris lis
per antiphrasin : quia non est sine lite ventoz.

Mubes is feminini generis la nuola : a nubo is quod
idem est q̄ operio : quia celum operit : id est regit.

Unde nupte dicte : quia propter verecundia olim nu
bebāt : id est velabāt vultū : nunc autē Nubo est neu
truz passiuum solis mulieribus comperens.

Mebula feminini generis la nuola che sta appresso la
terra : quia nubit : id est regit terram.

Fulmen nis. n. g. la sagitta del tron : a fulgeo ges.

Fulgur ris neutri generis el fulgoze : quo nostros oca
los percutit dictum.

Tonitrus trus masculini generis el trono : a tono & ter
reo : quia suo tono nos terret.

Tonitru indeclinabile in singulari numero neutri generis el trono : a tono ⁊ terreo.

Tonitruum trui neutri generis a tono ⁊ terreo.

Coruscatio feminini generis el splendore de la sagitta del trono : a corusco as: ⁊ est fulgor fulminis.

Cometa te. f. ge. la cometa: a coma ⁊ radiozum.

Comete cometes neutri generis la cometa: similiter a coma ⁊ radiozum.

Imber ris la pioza lenta ⁊ spessa: grece sic dictus: quia terram inebriat.

Mimbus bi. m. g. la pioza con vento: a nube dictus.

Nix uis feminini generis la neue: a nube in qua generatur dicta nix.

Grando nis feminini generis la tempesta: a grano : quia ad similitudinem grani fit formata.

Pruyna ne la pruyna : a pyr quod est ignis: quia uide tanq̃ ignis.

Broma me feminini generis la pruyna: idē grece qd̃ est assitas latine: quia maior fit appetitus edēdi: uel quia herbas ⁊ folia comedit.

Ros ris masculini generis la rosada: quasi rarus: quia rara: id est tenuis aqua a celo ruens fit.

Pluvia uie feminini generis la pioza: quia fluuia a fluo: quia a nauibus in terram fluit.

Vētus ti. m. g. el vēto : a venio is: quia cū violētia uenit.

Aura re feminini generis la ora: ab aere dicta : quia ex leui aeris motu nascitur aura.

Rerum volatiliuz. Et primo de auibus.

Auis auis f. ge. lo uccello: ab a quod est sine uia quia certam in uolando uiam non tenet.

Alis cis communis generis uccello : ab ala ale: quia alis alta conscendit.

Ale le la ala: ab alio lis: quia pullos alit al s.

Penna ne feminini generis la penna: a pēdēdo dicta.

- Pluma** me. f. g. la pluma: quasi piluma: quia sicut pili in quadrupedibus: ita plume in aibus sunt.
- Rostrum** ri. n. g. io becco de losello: a rodo is dictu.
- Aquila** le. f. g. laquila: ab acumine oculoz dicta.
- Grifex** grifis masculini generis el grifone: ab asperitate vocis ⁊ feritate rapiendi dictus.
- Vultus** tis masculini generis el voltoze sic dictus: qz volatu tardus fit.
- Astur** ris masculini generis lo astore: ab aue ⁊ sterno is: quia aues sternit.
- Falco** is. m. g. el falcon sic dictus: qz falcat. i. curuus.
- Asturco** is. m. g. lo astore: ⁊ dicitur eodem modo.
- Accipiter** tris ma. generis el sparauiero: ab accipio qz promptus in accipiendo aues fit.
- Alietus** ti masculini generis el smerilio: a lictos grece quod alietus latine: sumitur ⁊ pro lo mascheto.
- Nisus** si el smerilio: a nitor ris quia vnguibus nititur: vel a niso rege in auem istam sm fabulas verso.
- Milvus** milui masculini generis el nibio: quasi mollis quia viribus mollis fit.
- Coruus** corui masculini generis el coruo: a sono gutturis dictus.
- Cornix** cis feminini generis la cornacchia: a cornu ga clamosa fit cornus.
- Graculus** li. m. g. el cornacchion a sono vocis dictus.
- Pica** ce feminini generis la gazza: quasi poetica quia verba in discrimine vocis fingat.
- Cignus** gni masculini generis el cigno a canendo dictus: quia carmina modulatis verbis fingat.
- Alor** ris masculini generis el cigno: ab olon quod est rotum: quia totus albus est.
- Psittacus** ci masculini generis el papagallo: a piscia nemone orientali dictus.
- Philomena** ne. f. ge. la rosignola: a philos grece quod

- A** amicus: et minus pro melos dulcis cantus: quia fit dulcis cantus amica.
- C**arduelus li masculini generis lo rauerino: a cadonio spinis quibus capitur dictus.
- F**rundo nis feminini generis la rondena: quasi a errodo ab aere in quo pascitur dicta.
- M**erlus li masculini generis el merlo: quasi merus: id est solus quia solus volat.
- S**turnus ni masculini generis lo stornello: quasi sturnus: quia turmatim volat: vel a sterno nis: quia multitudine sturnorum arbores sternuntur.
- T**urdus turdi masculini generis el tordo: quasi tardus quia tarde et in hyeme redeat.
- R**egulus li. m. g. lo retino: quia fit avium rex parvus.
- P**avo nis masculini generis el pavon: quasi pavorem ore vehens: vel a sono vocis nomen habens.
- P**henix cis masculini generis la pbenice: a pbenicen quod est rubeum: quia rubeis pennis fit: vel a pbeniceon quod lingua arabica idem est quod singulare: quia vnicus in toto orbe est pbenix.
- F**axianus ni masculini generis el sassano: a faside insula: vnde primo est exportatus.
- P**erdix cis feminini ge. la pernise: a pdo pdis quia sua oua pdit cum sit avis obliuiosa et alia fouet.
- Q**ualea lee fe. ge. la quaglia: a sono vocis sic dicta.
- G**rus is feminini generis la grua: nomen fictitium a sono vocis sumptum.
- L**iconia nie feminini generis la cigogna: a sono quem rostro facit crepitando dicta.
- L**iris ris. f. g. la lode la: a ciros grece quod est tondere latine: quia silla in hanc avem secundum fabulas versa criminem purpureum de vertice partis nisi rotundit.
- P**asser ris masculini generis la passera: quasi puser: id est pusillus: quia pusillus est.

Puppa pe se. g. la pupa: nomen a grecis sumptum: quod sonat imundum: quia ex fimo imundo vivit.

Palubes is se. g. el columbo saluadego: a pabulo quo nascit dicta: vel palubes dicit quasi parens lūbis.

Palumbus palumbi masculini generis idem est.

Columbus bi masculini generis el columbo domestico: quasi colens lumbos: vel a collo in quo eius pedes diuersos colores ostendunt.

Columba be. f. ge. z dicitur eodem modo la colomba.

Turtur ris. m. g. la torroza: reperitur etiā in se. z se. pe. lz improprie: z est nomen a sono vocis tractum.

Coturnix cis se. ge. la coturnice a sono vocis dicta.

Noctua ue. f. g. la ciueta: a nocte quia volat nocte.

Bubo onis ma. ge. lo locco: a sono vocis dictus.

Vespertilio onis feminini generis el rato che vola: a vespere: quia vespere id est nocte volat.

Anas ris feminini generis la anedra: a nato dicta.

Anser ris. m. g. lo chasa: a sentio sentis quia acute sentit.

Gallus li masculini ge. lo gallo: a castrando dictus: ex omnibus anibus hec sola castratur.

Gallina ne feminini generis la gallina: z dicitur a gallus.

Capo nis masculini generis lo capone: a capio pis quod escam impingenter capit.

Pullus gallicinius masculini generis el polastrello sic dictus quia parvus fit: est enim pullus idem quod parvus: vel dicitur pullus quasi pollutus.

Gracila le feminini generis la chioza o fia la picata gracilitate dicta: quia sit gracilis z macra.

De muscis apibus z silibus generibus volentibus.

Musca sce feminini generis la mosca: a mus z esca: quia muris esca.

Apis se. f. g. laua che fa el mele: ab a g. est sine z pes dis quia sine pedibus nascitur.

Apis apis idem est quod apes: z eodem modo dicitur.

Asilus li masculini generis el galatron : ab a quod est sine:z filon tactus : quasi sine tactu propter periculum aculei.

Ostreum ri neutri generis idem est qđ asilus:z est nomen grecum.

Fucus ci feminini generis la aua sterile chi mangia est mele dele altre : z dicitur a fagin quod est comedere:quia mel alienum comedit.

Culex cis masculini generis la zinzala : ab aculeo quo sanguine figit dictus.

Zinzala le feminini gene.la zinzala:a sono vocis dicta.

Vespa pe feminini gene.la vespa:a vi z paro:quia vim parit:z nascitur ex carnibus asini putrefactis.

Scarbo oni mas.gene.el scarauazzo:a scaber bra brum quia fit scaber:idest asper.

Carbonis masculini generis idem est quod scarbo:z dicitur a cano:quia in e quo nascitur.

Cinifex fis masculini generis la mosca canina:a cinos quod est canis:quia mordax est vt canis.

Sitifex fis masculini generis idez est quod cinifex vel idem quod culex:z est nomen grecum.

Rerum aquaticarum: Et primo de aquis : dehinc de piscibus s̄m ordinem.

Aqua aque femi.ge.la acqua : quasi equa : quia superficie eius fit equalis.

Latex cis proprie lacqua dela fontana : masculini generis:a lateo lates quia latet in venis terre:sumitur etiam pro vino quod in vasis latet.

Lympha pbe.f.g.lacqua quasi nymp̄ha:quod nomen grece idem est qđ aqua latine : sed n in l mutatur.

Mare ris.n.g.lo mare:a meo as quia semp meat fluendo z refluendo:vel ab amaritudine qz fit amax.

Montus ti masculini generis lo mare:a ponte per antriphrafin:quia caret ponte.

Fretū ti. n. g. lo mare quādo ello e i furore: a ferueo es.
Equor ris neutri generis lo mare tranquillo: ab equi-
tate: quia equum inequale fit.

Oceanus masculini generis lo mare loquale circunda
tutta la terra: z dicitur a cis quod est veloc: quia ve-
lociter huc z illuc fluctuat.

Altum ti. n. g. lo mare p̄fondo: ab altitudine dictum.

Melagus gi neutri generis lo mare largo: a pelagia gre-
ce quod est altitudo latine.

Marmor ris. n. g. lo marmore in quanto e le verde.

Marmor enim grece idēz q̄ viride latine: tamen que-
dam species lapidūz marmor dī: quia virides erant
tales lapides: q̄uis postea z rubci albi nigri quodā
cōiuni marmoris nomine sunt omnes appellati.

Fluctus eius. m. g. lōdation del mare: sic dictus: quia
flatus ventorum huc z illuc fluat.

Procella le feminini generis la subita forza di vēri con
acqua: a procello lis: quia procellit: id est percutit
vehementer: z est tam maris q̄ terre.

Tempestas tis. f. g. la tempesta fortuna del mare: a tem-
pus z etus: quia tēpore fit estatis: id est ebullitio in
mari facta: sumitur etiam pro tempore.

Vertex cis masculini generis la mola quādo va lacqua
intorno: a verto is: quia in circuitu se vertit.

Burges tis lo gorgo de lacqua: sic dictus a gutture:
quasi aqua guttur.

Fons tis masculini generis el fonte de lacqua: a fun-
do is: quia fundit aquas.

Riuus ui. m. g. lo riuo de lacq̄: a ruo is: q̄ fontē ruit.

Fluvius flauy lo fiume: a fluo is.

Flumen nis neutri generis lo fiume delecteuole: ab
amenitate riparum z frondium.

Torrentis tis. m. g. lo fiume che cresce tosto z cessa.

Lacus cus l o lago. m. g. sic dictus quasi aquarum lo

ens: vel a liqueo es: quia fit liquidus & clarus.
Lacuna ne. f. g. lacqua laquale remane in li lochi bassi
 per vndatione di fiume o per pioza: & dicitur a lacu.
Palus dis. f. g. la palude: & dicitur a pale deo pabuli
 (fm fabulas) quia pabulum mittit.
Stagnū gni. f. g. lacqua morta: a sto stas: quia aqua stat.
Miscina ne. f. g. lacq̄ senza pesce a piscib⁹ p antiphrasin.
De piscibus & ceteris animalibus aquaticis.
Piscis scis. m. g. lo pesce: a pascendo dictus.
Squama me. f. g. la scaia del pesce: a squā quod
 est splendor: quia fit splendida.
Balena ne. f. g. la balena ab alui: quod est emittere: q̄
 receptas aquas ore emittit.
Cete. n. g. numeri pluralis & indeclinabile la balena: a
 ceten quod est immanis corpore.
Foca ce. f. g. lo bo marino quasi boca: quia ad similitu-
 dinem bouis a parte anteriori fit facta.
Delphin nis. m. g. el delphino nomē a grecis sumptū.
Torrentina ne. f. g. la trutta a torrete: quia vbi est tor-
 rens aque libentius habitat.
Lucis cij. m. g. lo luzo: quasi lucidus: vel a licio is q̄
 pisces alios a aperios ad se alliciat.
Variolus li. m. g. lo. varolo: a verio is: quia verit.
Tenca ce. f. g. la tenca: quasi tenens cenum dicta: vel
 quia colore nigro fit tincta.
Anguilla le. f. g. languilla: ab angue: quia ad similitudi-
 nem anguis fit facta.
Murena ne. f. g. la murena: a murina grece quod est in-
 circulos complicare latine.
Timolus li. m. g. el temulo: quasi tenens mollitiem:
 vel a timeto es: quia ima fluij timore tenet.
Sturio onis. m. g. lo sturione: a stiria quod est species
 spine: q̄ ad similitudinē eius tergū spinosus habet.
Strigili gulis masculini generis el strigo sic dictus: q̄

fit terfuo z non viscofus.

Sardena ne. f. ge. la sardena: a sardinia infula dicta.

Angluia uie. f. g. la ingioua quasi igluinat: qz in glutie/ do fit apta: acuit enim (si sulfa fit) appetitum.

Bubio nis masculini generis la bota: quasi **Bulio**: qz gulam magnam habet.

Carpio nis masculini generis el carpiou: a carpio is: quia aquam carpit.

Alec cis masculini generis larengo: ab allicio is: quia homines ad comedendum allicit.

Cephalus li. m. ge. lo muzato: a cephalonia infula: iuxta qua primu hoc genus piscis est repertum.

Maso nis. m. g. quasi marso: a mando dis mansum su: qz suavis fit ad mandendum. i. comedendum aptus.

Agonus ni ma. g. lagon: ab agone lacu in quo primum repertus est. **Multa** alia sunt piscium noia qbus no vescimur: vel no sunt ab auctoribus tradita.

Cancer cri masculini generis el gambaro: a concha quasi concauus in modum conche fit.

Grantius ty. m. g. el grancio: a gradioris: quia more nostri cancri in retro graditur per maris itinera.

Ostreum ei neutri generis lofrega: ab ostra grece qd est testa latine: quia intra duas testas clauditur.

Ostra ostre se. ge. lofrega: ab ostra quod est testa.

Rerum terrestrium: id est de terra z partibus eius: de arboribus z herbis z animalibus syluestribus z domesticis.

Terra re feminini generis la terra: quia siccitate tot fructus reat: vel assidue teritur.

Tellus ris feminini generis la terra: a tollo is: quia de ea tollimus.

Humus ni feminini generis la terra proprie humida ab humeo es.

Solu li neutri generis la terra dura: a soliditate: id est

firmitate dictum.

Ops is. f. g. la terra lauozata: sic dicta: quia suis frugibus
hoibus opem ferat: sumit etiam pro vxore saturni:
sed nõ est in vsu nisi in cõpositione: vt in ops pis.

Insula le. f. g. la isula: quasi in sale in mare posita.

Scopulus li. m. g. lo scoglio a scopulãdo dictus: est. n.
fax⁹ i mari emines a quo lõge speculari possumus.

Cautes tis se. gene. el fasso aspero in mare: a caueo ca
ues: quia a nautis cauetur.

Arena ne. f. ge. larena: ab areo es: quia fit arida reperit
etiam p h ab hãmon grece quod est harena latine.

Sabulũ li. n. g. el sabio: a saburra dictum.

Saburra re. f. g. la sabia ouer larena: speciei primitiue:
vel dicta saburra: quia omne maris effus sibilat.

Littus ris neutri generis la riuã del mare: sic dictum
a ledo dis quia fluctibus maris leditur.

Portus tus masculini generis lo porto a portantibus
mercibus dictus.

Alue⁹ ei masculini generis el letto del fiume: ab aluo
quia fit tanq̃ aquarum alueus.

Ripa pe feminini generis la riuã del fiume: a rapio
is quia continuo ab aqua rapitur.

Vallis is. f. g. la valle sic dicta qa montibus fit vallata.
Mons tis el mõte alto: a preemineo es quia sup alios
preminet: id est elatum est.

Tumulus li masculini generis el montefello: quasi tu
men tellus: sumitur etiã a sepulcro.

Collis is masculini generis el colle del monte: a collo
animantium: quia sicut in animalibus est collũ ita
in montibus pars eminentior est collis.

Rupes is feminini generis la riuã del monte: a ropo
is: quia fit pars montis abrupta.

Saxum xi neutri generis lo fasso.

Marmor ris. n. ge. lo marmore: nomen a grecis sum

ptuz idez sonas qđ viride : inde etlā mare marmo-
 rē: sed nūc pro marmore cuiuslibet coloris accipit.
Lapis dis. m. g. la pria: a le do z pes qñ ledens pedem.
Petra tre. f. g. la pria: a pede z tero is quis pede terit.
Silex cis incerti generis la pria da fogo : a salio salis:
 quia ignis ex eo salit z celeriter exit.
Los cotis. f. g. la pietra da aguzare : qñ cautes: vel quia
 cos grece idem est quod incisio latine: quoniam hoc
 lapide ferrum quo melius incidatur acuitur.
Simplegas dis feminini generis la pietra busa siue ma-
 ta : sic a quodam loco maris dicta.
Thophus phi masculini generis idem simplegas spe-
 ciei primitiue z est lapis leuissimus.
Sylua ue. f. ge. la sylua sic dicta : qñ xilua z xilum qđ
 est longum lignum: quia lignoz sit generatiua.
Nemus nemoris neutri generis lo boscho.
Lucus ci. m. g. lo boscho: a luceo es per antiphrasin
 quia nō lucet: sed densitate arboz obscurus est.
Dumentum ti neutri generis il loco vnde nasce le spi-
 ne: a dumo dictum.
Dumus mi. m. g. lo boscho de molte spine: ouer la spi-
 na sopra laquale nasce la mora speciei primitiue.
Rubus bi masculini generis la roueda spinosa : a ru-
 beo es quis rubus : a rubeo italie oppido.
Arbustum sti. n. g. lo loco vnde cresce li arbori saluati-
 ci nouelli: quasi arborum syluestrium statio.
Arbustus ti. f. g. larboze syluatico basso: ab arboze dicta.
Saltus tus. m. g. lo boscho nouello: a salio lis : ga vir-
 gulta z arbozes tibi cito saliant z crescant.
Arbor is fe. ge. larbozo: a robur ris dicta quia fit robu-
 sta fm **Napiam** quod ex hic probat quia declina-
 tionem eius seruat.
Radix cis feminini generis la radice: a radice deriua-
 tur quia in modum radiozum effigitur.

Truncbus cbi. m. ge. el tozto de larbozo : a trudo is qe
se in ramos intendit. i. extollitur z porrigit.

Stips stipis. m. ge. el tronchon: quasi stans pes.

Ramus mi. m. g. el ramo: qñ a radice micans dictus.

Cauda cis. m. g. el tronchon de larbozo: a cauda quia
fit tanqñ cauda arboris. **Diaplas** vero dicit qd est ra/
dix ramella in radice iuncta.

Surculus li. m. g. la ramella de larbozo : a surgo gi : qe
cito surgit: sumit etiã pro ramulo ferro succisos.

Medulla le. f. g. la medolla: qe in medio rotonda sit.

Suber ris neutri generis: la scorza piu sutile: a subela
dictum: quia libro z cortici substat.

Liber ri. m. g. la scorza seconda: a liberato cortice: id est
ablato dicta: quia remoto cortice apparet.

Cortex cis incerti generis: la scorza de larbozo di fora:
a corium z tego is: quia corium tegat.

Folium lÿ neutri generis la foglia de larbozo: a fluo is:
quia ex arboze fluit.

Vitis tis. f. ge. la vida: a vincio is: qe i se vincit z ligat.

Virus si masculini generis : el tronchon de la vida : a
terra z surgo is: quia ex terra in altum surgit.

Palmetis m. g. el ramo nouello dela vida : a palma:
qe sit secũdus: z est pprie ramulus vuas pducēs.

Sarmentum ti neutri generis el sarmento: a serio ris:
quod idẽ est qd purgo as: qe sarmẽta de vitibus z ar
boribus tanqñ supflua purgant z predicant.

Palus li. m. ge. el palo: a palmite cui supponit dictus
vel (vt alij) dicunt a palã qe foris z in apto figitur.

Sudex dis masculini generis el palo aguzo: sic dictus
quia vinibus z sepibus assuitur.

A **De agris z arboribus domesticis.**

Agri gri masculini generis el cãpo lauozado:
ab ago is: qe semper in eo aliquid agitur.

Aruum ui neutri generis lo cãpo che se ara: ab aro as.

Limes

Limes tis el termino de cãpi : ouer el sentiero chi pte
 li cãpi p trauerfo a limus ma uz: idẽ est q̃ obliquuz.
Pratũ ti neutri generis el Prado: quasi paratum: quia
 cũ modico labore fructuz suum dare est paratum.
Clausum fi. n. g. el chioso fue la vigna serada con cesa:
 sic dictum: quia sepibus vndiq; fit clausum.
Callis lis masculini generis el sentero duro : a calan/
 do: vel a callo pedum pecudum quo caleat victus.
Semita te feminini generis el sentero di campi : a se/
 mis z iter: quia dimidium iter z strictum.
Quercus cus. f. g. la rouere: a quero ris: qz olim hoies
 victum inde querebant z glandibus pascebantur.
Ilex cis la rouera: z est certa species quercus q̃ dicit̃
 vulgariter lo cerro: z d̃i ab ilicio cis: qz suis glandi/
 bus antiquus hoies iliciebant. i. imitebant. f. ge.
Platanus ni. f. g. el platano: a platon quod est latum:
 quia lata folia habet: vel quia est arbor ampla.
Aluus ui. f. ge. sic dicta: quia fluminibus aluitur.
Fagus gi feminini generis el fago: a fagin quod est co/
 medere: quia olim fructus eius comedebantur.
Fraxinus ni. f. g. el fraxino: a fragus ga um: quia in lo/
 cis fragis: id est paris z abruptis nascitur.
Abies tis. f. g. labiete: ab abeo bes eo q̃ pre ceteris ar/
 boribus longe eat: id est crescat.
Pinus nus: vel pinus ni feminini generis el pino : a
 pinum quod est acutum: quia folia acuta habet.
Ornus ni. f. g. lozno: ab orioz ris: quia cito oritur.
Populus li feminini generis la piohia : a polis quod
 est pluritas: quia facile multiplicatur.
Mirtus ti feminini generis lo mirto : a mari quia in
 littozibus maris nascitur.
Salix cis. f. ge. el salefo: a salio is: qz cito salit. i. crescit.
Siler ris masculini generis el salefo chi fa le strope : a
 fileo: quia spirantibus ventis filet.

Castanea nee feminini generis la castagna : a castro as :
quia ex suo dumo castratur.

Corilus li feminini generis la auelana saluadega & est
nomen a grecis sumptum.

Auelana ne feminini generis la auelana domestica : a
uelano monte campanie vbi abundant.

Nux cis feminini generis la nose : a noceo noces : quia
vmbra eius nocet dormientibus.

Esculus li feminini generis el nespolo : ab esca q̄ & fru
ctus eius fit hominum esca.

Cornus ni feminini generis el cornalo : a cornibus ani
malium : ad quorum similitudinem ramos habet.

Moronus ni feminini generis el moron grece q̄d est
nigrum latine : quia fructus nigros producit.

Amigdola le feminini generis la mandola : nomen a
grecis dictum : que etiam a magdalena dicitur.

Cerasus si. f. g. la cerefa : a ceraso ciuitate pontica ex qua
imperator arborē hanc in italiā ea deuicta transtulit.

Ficus cus vel ficus ci. f. g. el figo : a fecunditate : q̄z cete
ris arboribus fit fecundior : p̄t etiam sumi ab vtraq̄
declinatione pro fructu s̄m Liceronē & Napiam.

Pomus ni feminini generis lo pomos : ab opimus opi
ma opimum : quia sit opima : idest fecunda.

Pirus ri feminini generis lo piro : a pyr q̄d est ignis :
q̄z fructus eius in acutum tendat tanq̄z ignis.

Perficus ci feminini generis lo persego : a Perseo q̄z
s̄m Napiam primus hanc arborē inuenit : vel a
perhida regione vbi perfica multa generantur : & in
multas regiones translata sunt.

Prunus ni feminini generis la brugna : ob rubeū co
lorem quē habet dicta quasi primus : a pyr quod est
ignis : vel a. i. rubicundo colore denominata.

Sorbus bi feminini generis el sorbo : a sorbeo es : quia
fructus eius sub dulcedine fit sorbilis.

Oliva ne. f. g. la oliua: ab oliuon greco nomine dicta: & sumitur tam pro arboze q̄z pro fructu.

Olea e. f. g. s̄l̄r s̄m vs̄m pro arboze & pro oliua fructu.

Oleaster ri masculini generis la oliua saluadega: ab olea cui familia habet folia.

Armenus ni feminini generis la moznaga: ab armeni-
nea prouincia vnde fuit translata.

Laurus rus vel laurus ri. f. g. quasi laudos quia digni
laude lauro coronabantur vt imperatores & poete.

Sabucus ci. f. g. lo sambugo: sp̄ei primitive a grecia or-
tum. **¶ De fructibus arboruz.**

Glans dis. f. g. la gianda: speciei primitive.

Castanea nec. f. g. la castagna: a castro as quis
dumo suo castratur & sumitur tam pro fru-
ctu q̄z pro arboze.

Vuelana ne. f. g. la volana: a velano monte campanee
& ponitur tam pro fructu q̄z pro arboze.

Mux eis. f. g. la mose: a noceo ces: quis nocet oculis: &
potest indifferenter sumi pro arboze & pro fructu.

Esculus li neutri generis lo respolo frutto: ab edo es:
quia est esculentum.

Cornum ni neutri generis el cornale frutto: a cornu q̄
durus sit tanq̄z cornu.

Moz ri. n. g. el mozon q̄d est nigrū: quia nigrum sit.

Amidala le feminini generis la mandola: nomen gre-
cum ab Amigdon ciuitate: sicut etiam amigdola.

Amidola le. f. g. la mandola: nomen grecuz ab amidon
ciuitate: sicut etiam amigdola pro arboze d̄i. Repit
etiā amigdolū p̄ fructu s̄z Catholi. s̄z p̄ arboze sepi⁹.

Mux longa feminini generis la mandola sic dicta: quia
sit de genere nucis: sed oblongum: omnis enim fru-
ctus habens costam. Mux generaliter dicitur.

Ficus cus. f. g. el figo frutto: a fecunditate: quia inter
ceteros fructus magis abundat. Reperitur etiam

- in secūda declinatione pro fructu: sed de usu frequē-
tius pro arboze in secūda: z pro fructu in quarta.
- Domum** mi. n. g. el pomo fructo: quasi opimum: quia
tāq̃ opima res abūdat. Generalr vero ois fructus
corticē mollem habens Domū sepe appellat.
- Pirum** ri. n. g. lo piro: a pyr quod est ignis: quia am-
plum sicut ignis in acutum tendit.
- Perficum** ci el persego fructo: a Perseo: quia ex egypto
in Persiam vnde ad nos peruenit plantam fru-
ctum hunc producentem transtulit.
- Prunū** ni. n. g. la brugna: q̃si primū: a pyr: qd̃ est ignis:
q̃ rubet vt ignis: sunt tamē pruna cerea z nigra.
- Sorbum** bi neutri generis lo sorbo: a sorbendo: quia
dulce z sorbibile est.
- Cerasum** si. n. g. la ceresa fructo: a Ceraso civitate pon-
tica: a qua arbozem seu fructum hunc Lucullus in
Italiam ea denicta transtulit.
- Oliua** ue. f. ge. la cocola: siue lolia fructo: nomen gre-
cum: potest etiā capi pro arboze sed minus pprie.
- Oleū** ei. n. g. lolio: ab olon grece qd̃ est bonū latine.
- Baca** ce feminini generis la rubaga de lolio ouero lo
fructo de lolia speciei primitiue.
- Luua** vne feminini generis luua: quasi humida: q̃ inte-
rius humore sit plena. Sed humiduz est qd̃ iterius
humorē habet: vuidum vero quod interius.
- Botrus** tri. f. g. el grappello de luua. Sumitur etiam
pro acino: z est nomen a grecis sumptum. Reperit̃
etiam masculini generis sm Cathouicon.
- Botrio** nis masculini generis la grua que ex palmi-
te turgescit: vel idem est q̃ botrus.
- Racemus** mi. m. ge. el grappello piccolo pars botri.
- Alij tamen dicunt botrum prauum: z acinum magnū
z dicitur a ramis: quia de ramo in aere pendet: vel
quia est tanq̃ de ramis botri.

Granum ni masculini generis el grano: a grandis : qz
crescendo grandis fit.

Acin' ci. m. g. el granello che sta nel grano de luna: qñ
accidus: qz sapore hz acidū. i. asperz z acetosuz.

Vinū ni. n. g. el vino: a vena: qz venas sanguine replet.

Villuz li. n. g. el vineto: a vinū per mutationē de/n/in
l/z duplicat. l z est eius diminutiuum.

Vlappa pe. f. g. lo vino adaquato : quia sit vapidum : su-
mitur etiam pro vino a fece expresso.

Merum ri. n. g. el vino puro e claro: a meris quod est
diuisio: quia fit ab aqua z fece diuisum.

De Seminibus.

Semen is. n. g. la semēza: a sero is quasi serimen.

Semētis tis feminini generis la seminatione:
ab hoc nomine semen.

Sationis feminini generis : a sero is fertuz tu/ u/ in/ o.

Germen nis neutri generis el germine : a gigno is: qz
semine iacto gignitur.

Stipula le. f. g. la stopia: siue la gamba che sostien la spi-
cha del grano: a stipo as: qa stipula rime stipantur.

Palea ee. f. g. la paglia: a pale diua pabuli fm fabulas.

Columus mi. m. g. el colmo de la paglia : a calamo : qz
calamis palearum factus fit.

Arista ste. f. g. la arefca de la spiga: ab areo es.

Spica ce. f. g. la spica : a spicio is quod in simplicitate
non est vsu: quia de stipula egredi inspicitur.

Frumentuz ti neutri generis el formento : a fruoz ris:
vel a frumen nis quod est summa pars gutturis:
quia in deglutiendo fruimur.

Triticū ci. n. g. el formēto : a tritura: qz molendo terit.

Far ris neutri generis el farro : a frango is: quia olim
ante vsu molarum frangebatur.

Orzeuz ei neutri generis lozzo : quasi orcenm ab areo
es: quia pre ceteris frugibus cito aret.

Siligo nis. f. g. la segala: a seligo is: quia a ceteris frugibus seligitur ex qua panis suavis conficitur.

Ador ris. n. g. la spelta: ab adoro as: quia panis olim ex eo conficiebatur: qui in sacrificio adorabatur.

Auena ne la vena: ab auco es: quia auide surgat.

Miliū lij. n. g. el meglio a multitudine fructus dictus: vel a mille derivat: quia vnum granum milia. i. multa producit.

Surgū ci la melega: quasi surgū: a sergo is quia cito sergit.

Legumen nis neutri generis la lema: a lego is: quia manum olim non facile legebantur: vel quia (quod melius est) legebatur seminis causa.

Siliqua que feminini generis la vagina donec sit lo legume: a fileo es per antiphrasin.

Faba be. f. g. la faua: quia faga: a fagin grece quod est comedere latine: quia utilis sit ad comedendum.

Licer ris neutri generis el cesaro: nomen a grecis sumptum: vel speciei primitiue.

Eruum vi neutri generis la erbeggia ouer la cesara: ab auro: id est in terra bene culta libenter nascitur.

Drobitū bi. n. g. idem est quod crimē nomen a grecis sumptum.

Lens lis. f. g. la lentigia: sic dicta quia lenis sit.

Faxiolus li. m. g. el fasiolo: ab insula grece dictus.

Faseolus li. f. g. el fasoketo: diminutivum.

Vicia cie feminini generis la vecia: a vincio vis.

Lupinus ni. m. g. el louino: nomen a grecis dictus est et sic dicitur quia est tristis et amarus.

Fabafressa se/ la faua franta: sic dicta quia homines eas frangunt: id est frendunt.

Licerfressum si. n. g. el cesero frato: et dicitur eodem modo.

Messis sis feminini generis la messe quando ele da medere: a meto is messum messu.

Seges ris. f. g. la biaua da segare: a seco cas.

Fruges gis la biaua da mangiare: a fruoz ris: sunt tamen qui dicunt quod caret nominatiuo: quia si esset in

vsq; frux frugis non diceretur.

Fenu ni. n. g. el feno: a fos qd est ignis vel flama mittit.

Wabulu li. n. g. el pascolo ouer lherba cht pasce le be-
stie ale campagne: a pasco is quia gregē pascit.

Stramen nis neutri generis el strame: a struo is: quia
ab armentis z pecudibus struitur.

Mascua sce feminini generis i singulari: in plurali neu-
tri generis el pascolo: a pasco is.

De herbis z oleribus ortoz.

Herba be feminini generis la herba: ab hereo
es: quia terre fixis radicibus heret.

Flos is. m. g. el fiore: a fluo is: quia cito fluit.

Olus ris neutri generis lherba de orto da mangiare
ab alo is: quia oleribus olim homines alebantur.

Beta te. f. g. la bieda: nomen a grecis sumptum.

Caulus li masculini generis el canlo: a coalesco scis: qz
incisus coalescit: vel quia cito crescit.

Alleuz ei. n. g. laglio: ab aleo es: quia olet: id est fetet.

Spinatiū rj. n. g. el spinazo: a spinis qz spinas habet.

Borago is. f. g. lo boraxe spēi primitiue: a grecis ortuz.

Scarlegia gie feminini generis la scarlegia: quasi cla-
retia: quia sanguinem z vocem clarescit.

Herba sci ioānis la scarlegia ouer lherba de san gioāne
se. ge. sic dicta: qz iusta festū scti ioānis fit matura.

Lectuca ce feminini generis la latuca: a lacte quo abū-
dat sic dicta.

Indiua uie feminini generis lindiua: ab inde z via:
qz inde fit ad epar via: est enim venaz aperitiua.

Petrosiliū lj. n. g. el persemolo: a petra z salis: qz inter
petras seminatū exilit: vel est speciei primitiue.

Maiozana ne. f. g. la maiorana: sic dicta quia inter her-
bas odoriferas maior fit appellata.

Menta te se. gene. la menta: speciei primitiue.

Balsamina ne. f. g. la balsamina: a balsamo quia tanqz

balsamū fit odorifera ⁊ preciosa: ⁊ species mente.
Feniculū li. n. g. el fenocchio : siue herba bona: quia fit
 oculoꝝ qñ sen ũ: vel qz fit ad similitudinē feni facta.
Rosmarinus ni masculini generis el rosmarino : quia
 primitus in littoꝝibus maris fit repertus.
Porru ri. n. g. el porro : qz in terrā alte fit porrectū.
Cepe cepe indeclinabile in singulari. n. ge. la ceuolla : a
 cepha qđ est caput: qz nō est nisi caput: in plurali ve
 ro est feminini generis: he cepe harum ceparum.
Cepa pe. f. g. idem est qđ cepe: sed nō est heteroclitus.
Calamentum ti neutri generis el calamēto a calamo:
 quia fit ad similitudinem calamozum.
Nepta te. f. g. la neuola: species primitiue: vel dī nepta:
 quia in nuptis mulieribus generationi fit apta.
Salvia uie. f. g. la salvia : quasi salutis via.
Liliū li. n. g. il giglio: a linio is qz fit flos leuis qñ uēt.
Viola le feminini generis la viola: a vi odoris dicta.
Rosa se. f. g. la rosa : nomen a grecis sumptum.
Rosetum ti el loco doue nasce le rose : a rosis ibi cre
 scentibus dictum.
Rosarium rij neutri generis el rosaro che fa le rose: a
 rosis quas producit dictum.
Raphanum ni neutri generis el rauano : a raphanoꝝ
 grece quod est latine radix.
Rapa pe feminini generis la raua: a rapio is : quia ra
 dice napo spatium terre amplius rapit.
Napus pi neutri generis el nauon: quasi napus : quia
 ad similitudinem nape factus est.
Nifferum ri. n. g. el nifero: nomen a grecis sumptum.
De animalibus syluestribus.
Leo is. m. g. el leone : a leon grece qđ est rex lati
 ne : qz terrestrium quadrupedum est rex.
Leena ne. f. g. la leonessa : a leo quasi leona.
Lea lee feminini generis : la leonessa ⁊ dicitur a leo.

Elephas tis. m. g. lo elephante : z dicitur ab elephos grece qđ est mons latine: quia magnus est vt mons comparatione ad cetera animalia: dicitur etiam elephantus ti masculini generis vt elephas.

Ursus si. m. g. lorso : quasi orsus ab ore: quia lambendo catulos natos fingat cum presens informis sit.

Aper ri masculini generis lo porcho saluadego : quasi aper a feritate dicitur.

Lupus pi. m. g. el lono: a licos grece qđ est lup⁹ latine.

Lupa pe feminini generis la lupa : z dicitur a lupus.

Linx cis incerti generis lo lupo ceruiere : nomen a greco sumptum.

Pardus di. m. g. speciei primitiue el pardo.

Leopardus di masculini generis el leomparado : a leo z pardus: nam ex leona pardo nascitur.

Tigris is. f. g. el tigro: sic dicta quia fit velo x vt sagitta que lingua medoz z persarum tigris dicitur.

Pantera re. f. g. la pantera: z dicitur sicut patera a pan quod est rotum siue omne : quia omnibus animalibus excepto dracone amica est.

Panter ris. m. g. el patero: z dicitur pantera: z est animal orbiculatu varijs coloribus : cuius color tante suauitatis dicitur qđ omnia superat aromata.

Dozcas dis. f. g. la camozza : dicta dozcos verbo greco idem quod video: quia ante videt.

Iber cis. f. g. fm Catholicon : fm vero **Mapiã**. m. g. la camozza: sic dictus: qđ tanqđ auis ardua scandat.

Danitia tie incerti generis la dama : quia de manibus fugit cito: animal mundum z imbelle.

Ceruus ui. m. g. el ceruo : a ceraton siue ceron : qđ est cornu: quia magna habet cornua.

Cerua uie. f. g. la cerua: z derivatur a Ceruus.

Capriolus li masculini generis el cauriolo: a capio pis quia virgulta capit.

Lepus ris. m. g. la leure: z dicitur a leuitate pedum.

Loniculus li. m. g. lo coniglio: quasi caniculus: quia canum indagine capitur: vel a cuneo: id est foramine occulto quod subter terram facit.

Urus rj masculini generis el **Bo** saluadego: ab vzo is quia suo morfa vites vrit.

Taxus xi. m. ge. lo tasso: a taxo as quod idem est qd pōdero: quia est animal ponderosum z pingue.

Simia ie. f. ge. la simia: quia nasum finum: id est obtusum habet: vel a similitudine: quia quecunq; videri fieri similia his studet facere.

Sicropeticus ci masculini generis lo gatto maimon: nomen a grecis sumptum.

Mustella fe. f. g. la belola siue la donola: a mus z telon quod est longum: quasi mus longus.

Satyrius rj masculini generis el gatto maimon: a saltando: quia huc z illuc saltat.

Babunia nie la babonia: a baiulo: quia pilam lineam magnas post se baiulat: vel a labe quod est derisio: qz fit ridiculosa z derisiva.

De animalibus domesticis.

Bovis cōmunis generis lo bo ouer la vacca: quia proli generande vacca: vel vacca quasi boacca a bone: sicut leona a leone.

Taurus ri. m. g. lo toro: nomen a grecis sumptum.

Iuuenus ci masculini generis lo manzo: a Ioue cui iuuenus immolarur: vel a iuuo as: quia hominem incolendo terram iuuat.

Iuuenca ce. f. g. la māza: z dī a iuuo as sicut iuuenus.

Vitulus li. m. g. lo vitello: a viriditate qñ virēs totus.

Vitula le. f. g. la vitella: z dicitur vt vitulus.

Equus equi. m. g. el cavallo: ab equo as: quia olim sub vno iugo equi ad currū vehendū equabatur vel ab equalitate: quia dorsum equale habet: vel quia cur

est equaliter.

Equa eque feminini generis la cauala: ab equo per mutationem de us in a.

Sompes dis masculini generis el destre: quasi sonans pedibus dum incedit.

Manus ni masculini generis el palafreno: a mansuetudine: quia mansuetus fit: vel a manu: quia ad manum fit in regendo aptus.

Gradarius rj neutri generis el cavallo portante: sic dictus qz gradatim: id est molliter incedit.

Succurrarius rj masculini generis el cavallo trotante: a succusso as: quia sursum equitantes quatit.

Cursarius rj masculini generis el corso: a curso es: quia frequenter vt est volucer currit.

Clitellarius rj. m. g. el somero: a clitella quod est idem qz summa: siue sarcina: quia summas fert.

Emissarius rj. m. g. el cavallo deputato ale caualle: qz emittitur ad equas generationis: cum animalium tam volatiliam qz quadrupedum duz nouella sunt: que postqz nata sunt polluta existunt. Receptit autem determinationem a speciei: vt pullus equinus: pullus asinus: pullus gallicineus: et sic de alijs.

Mulla equa. f. ge. la polera: et derivat a pullus equinus. **I**uba be feminini generis la coua del cavallo: a iubare: quia est tanqz iubar et splendor equi.

Clunis nis. m. g. la cropa: a cluo is quia cluit: id est defendit ossa: vel clunis (sicut Dapia dicitur) quasi clunus: qz sit iuxta culum: saluo pudore vocabuli.

Lauda de. f. g. la coda: a cado is: qz videtur cadere.

Ungula le. f. g. longia del cavallo e de altri animali da quattro piedi: et derivatur ab hoc nomine vnguis.

Frenum ni. n. g. in singulari: in plurali vero. m. ge. et neutri: et dicitur a frendo es: qz equi frena frendat: id est dentibus cominant: vel frenum dicitur a fre-

mo is: quia equos fremere cogant.

Habena ne fe. gene. la breña: ab habeo habes: quia illa habet equum humilem: z ad manum habens: vel quis manibus eam habens.

Lupatum ti. n. g. lo morso del freno: sic dicitur: quia ad similitudinem dentis Lupi fit factum.

Morsus morsus masculini gene. lo morso del freno: a mordeo es: quia linguam mordet.

Sella le feminini generis la sella: sic dicta: quasi sedes: quia ad sedendum fit apta.

Antella le. f. g. lo pectorale: qa ante lata: id est pducta.

Postella le. f. g. la cropera: quasi post sellam lata.

Lingula le feminini generis la cengia: a cingo is: quia equum z sellam cingit.

Stapes dis feminini generis la staffa: a sto z pes: quia intus stat.

Asinus ni. m. g. lafino: ab ascendo dicitur: qz ante vsus equorum homines asinos ascendebant.

Asina ne feminini generis lafina: ab asinus derivatur us/ mutata in/ a.

Mula le. f. g. la mula: a mulus: us in/ a/ fit mula.

Burdonis masculini generis el mulo chi e nato de cavallo e de asina sicut alij muli ex equa z asino cōcipiuntur: z dicitur ab vton quod est fatuum: quia burdones sunt animalia fatua.

Armentū ti neutri generis la moltitudine de animali grossi: ab armis gbus armenta apta sunt: nam bello armanf equā: z ex corijs boum clypei teguntur.

Pecus dis feminini generis la pegoza: z dicit pecus a pascendo: generaliter vero omne animal quod humana effigie z lingua caret pecus dicitur.

Lana ne. f. g. la lana: a laniando: qz laniat: carminatur.

Vellus ris neutri generis el vello de la lana: a vellando: quia ante vsum tondendi vellabantur.

Villus li masculini generis el pelo dela lana : a vellus
deriuat q̄a pars minima est: vel a veiládo dictus.
Capra pre. f. g. la capra: a carpendis virgultis dictus.
Capella le feminini generis diminutiuum de capra.
Hircus. m. g. el becc̄ho: q̄si irritus: id̄ est ardua capiēs.
Caprer pri masculini generis el caprero : ab edo es: q̄z
fit ad edendum aptus.
Porcus ci ma. g. lo porco: sic dictus q̄si spurcus: id̄ est
imundus: vel dicitur porcus quasi purus per anti/
phrasin: vel porcus quasi puro carens: id̄ est mūdo.
Porca ce feminini generis la porca: a porcus dicitur.
Sus suis cōmunis ge. el porco e la porca: a subigo gis:
q̄z cibum querendo pascua ritu oris subigit: vel di/
citur a suo is: quia fetis suis credo corium suat.
Terres ris masculini generis el porco non castrato: sic
dictus a viribus quas dente gerit.
Cicuris ris masculini generis el porco domestic̄ho: sic
lingua sabina s̄m Seruium appellatus. Catholic̄o
vero dicit q̄z cicuris est porcus natus ex apro z por
ca domestica: sed magis credendum est Seruio.
Murigellus li masculini generis lo gatto: a mure z le
go is: quia mures legit: id̄ est colligit.
Murigella le fe. ge. la gatta: a murigellus dicta.
Musio onis masculini generis el gatto: sic dicitur quia
muribus fit infestus.
Battus ti. m. g. lo gatto: sic dicitur s̄m Mapiam: quia
acute videat in nocte: vel a captura murium.
Mus ris masculini generis lo rato.
Sorex cis masculini generis lo ratto: siue el sozego: q̄si
ferens: quia tanq̄s s̄. ra rodit.
Muspula le feminini generis la ratera: a mus z capio
is: quia mures capiti laqueo: z est etymologia.
Canis nis cōmunis. g. el cane e la cagna: a cinos grece
quod per mutationez canis latinū nomē ortum est.

Catulus li. m. g. lo cagnolo: diminutiuum de canis.

Catellus li. m. g. el cagneto: diminutiuum de canis.

Catula le feminini generis la cagniola: a catulus.

Catella le feminini generis la cagneta: a catulus.

Canis cus ci. m. g. el senso: ab odor & sequor ris: qñ odorem ferarum & saluaticinarum sequens.

Leporari rij. m. g. lo lepoze: a leporib⁹ qbus aptus est.

Melofus si el mastino. m. g. a melosia regina dictus.

Melampus pi. m. g. el mastino: a melo. i. colario ferreo acuto vbiq; armato contra insultum luporum.

Hispanellus li. m. g. el cane piccolino spagnolo: ab ispania vnde est species canum venit dictus.

De edificijs rusticis.

Villa le feminini generis la villa: quasi vlla: a vallo as: quia olim vellenalis patificatis & agere: id est fossa cingebantur.

Rus ris neutri generis la villa: a ruo is q; cito ruit cñ domus ex terra aut paleis ibi fiat.

Mapele lis neutri generis la casa pastorale: nomen a punico sumptum.

Tugurium rij neutri generis la casa del vilano che se fa ala campagna e in le vigne quasi tugurum: a tego is quia custodem vinee tegit.

Burgustio lum li. n. g. la casa dele frasche ouer de canne: a gutture quia fit tanq; guttur artum.

Teges tis feminini ge. la cassina: a tego is.

Casa se. f. g. la casa del pouero: a cadendo dicta.

Culmen nis. n. g. la colmegna de palia: a culmo.

Culmus mi masculini gene. lo colmo: a calamo: id est a stipula & spica grano vacua constat.

Tignus ni. m. g. el trauo: a tego is q; tigno dom⁹ tegit.

Stabularia re feminini generis lo stabio di porci species primitine: vel est nomen a grecis ortum.

Bostiaris neu. gene. la stalla di boui: a boue & sto as.

Presepe is. n. g. la trauese ouer la mangiadora: a pre z capio: quia stat tanq̄z sepes ante boues vel equos vt ibi comedant. Reperitur etiam pro psepium p̄j.

Fimus mi masculini generis lo letame: quia fruges letas: id est pingues reddit.

Stramen nis lo strame neutri generis a struo is: quia sub animalibus struitur.

Fenile lis neutri generis el fenile: a feno dictum.

Area aree feminini generis lera sopra laquale se batte: ab areo es: quia fit ex terra arida: vel quia non nisi arida frumenta in ea tritulant.

Torcular ris neutri generis lo torchio a torqueo es: qz vne sub eo torquentur.

Mrelum li neutri. g. lo arboro da torchio: a preno is q̄si prestozuz: p̄t etiā accipi pro virga cū lapide appenso: z est causa p̄mendī vvas: z ita a multis sumit.

Porticus cus feminini generis el portegc: a porta qz multa portat z sustinet.

De instrumentis rusticis.

Plaustrū ri neutri ge. el carro: quasi pilastrū: a pila quia voluitur tanq̄z pila.

Currus rus masculini generis el carro a curro ris: qz rotis mediantibus currit.

Curriculus li. m. ge. el carro piccolino: diminutiuum de currus: repit̄ etiā in neutro genere curriculū.

Curriculū li neutri generis spatiū in quo curritur.

Carrum ri neutri generis el carro: a cardine rotarum dictum: vel quia currendo sonet.

Carpentum ti neutri generis la carreta ouer lo carro triumphante: quasi carpens principes.

Vebiculum li lo carro: a vebo is.

Mesedum di neutri ge. la carreta: a gallis sumptum.

Reda de fe. ge. la caretta da doe rote: a rotis dicta: quasi d̄ litera post. t. posita.

- Bigage** f. ge. la careta da do rothe: quasi buriga.
- Quadriga** ge la careta da quatro rothe: quasi q̄dririga: qz sicut biga a duobus eqs sub vno iugo positio vebis: ita q̄driga a q̄tuor equis cōmuniter ducit.
- Temonis** masculini generis el temon: a telon quod est longum: quia telo: sed l/ mutatur in/ m.
- Rota** te. f. ge. la rotha: a ruo is: qz dū voluit ruere vte.
- Radius** dy. m. ge. el fusello de la rotha: qz sit tanq̄z radius a medio ad extremā curuaturā p̄ductus.
- Centrum** tri neutri generis el mezzo dela rotha: sic dictum: quia cuncta ad ipsam nectuntur: z sumitur etiam pro medio puncto circuli.
- Axis** is masculini generis el legno sul quale se volze la rotha: nomen a grecis sumptuz: vt quidam dicunt fm Papiam: Axis dicitur: quia sit spera siue rota: quia circa axem voluitur.
- Carruca** ce feminini generis el polo: a curro is: quia currendo terram diuidat.
- Aratrum** tri neutri generis larado: ab aro as.
- Ligo** nis. m. g. la zapa: a linio is: quia terram liniat.
- Rastrum** ri. n. g. el rastello: a raritate dentium.
- Sarcolum** li neutri generis el zaparolo: a sano is qd̄ idem est q̄ purgare vel mundare: quia mala herbas vellit z terram purgat.
- Traba** he. f. g. larpego senza denti: a traho is: quia ade quando terram cultam per agros trahitur.
- Herpicus** ci. m. g. lerpego da denti: quasi herbigus: ab herba z cauo as: quia herbam ex agro arato cauat.
- Falx** cis feminini generis la falce da segar lherba sic dicta: quia olim milites falce herbam incidebant: sumitur etiam pro cultello quo vites putantur.
- Culter** tri el coltello da podare: a colo is: quia arbores z vites cultro putantur z coluntur.
- Sarmentum** ti neutri generis el sarmento: a sario is:
quod

quod idem est q̄ p̄rigo: quia est vitium & aruorum
purgamentum.

Celū li. n. g. la corba da colar el vino a colo as dictum.

Scorbis is. m. ge. la corba da colare el vino: ouero da
mesurare lo formento: a curuatis virgis quibus tex-
ritur dictus.

Qualum li. n. ge. la corba da curare: a colo as.

Cista ste. f. g. la cista ouer la corba grāde: & dicitur cista
a casta: quia ex costis virgarum interitur.

Cistella le. f. g. la corba piccola: a costa dicitur.

Palearium r̄j. n. ge. el paiaro: a paleis dictum.

Stimulus li. ma. ge. el ponzion da ponzere el bo: a sti-
mulo as quod est idem q̄ p̄ungo is.

Jugum gi. n. g. el zono da zonzar li boi: a iungo gis q̄
boues & familia animalia iungit.

De edificijs & instrumētis vrbānis.

Civitas ris. f. ge. la cita: quia ciniū vnitas.

Urbis bis se. gene. la cita: quasi orbis: q̄ olim
in modum orbis. i. figure rotunde vrbes fie-
bant: vel dicitur ab v̄r̄uo. i. sulco: q̄ quodam ambi-
tus vrbium aratro designabantur.

Oppidum di la terra chi e in forteza: sic dicitur ab op-
positione murozum.

Castrum stri. n. g. lo castello: a castro as: quia licentiam
vagandi libere ibit castratur.

Castellū li. n. g. lo castello diminutium de castrum.

Arces cis feminini generis la rocha: ab arceo ces: quia
arceat & repellit hostes.

Menia pluralis numeri genitio horum menū. n. g.
le mura dela cita: sic dicta quasi minia/ a munio is/
quia contra hostes munit ciuitates.

Murus ri masculini generis el muro: a munio is: vel
murus quasi muniens robur: quia est reruz quibus
subest robur fortitudo.

Voc. Gal.

L

Vallum li neutri generis el palengata vallus quod est
idem q̄ palus: quia ex palis fit.

Turris ris. f. g. la torre: a tueor ris/ quia tuetur z defen-
dit menia z homines.

Pina ne feminini generis lalteza dela torre z de ciascu-
na alta cosa: z est nomen a grecis sumptum.

Propinaculum li. n. g. la bestia alta: a pro z pina: vel di-
citur propinaculum quasi propugnaculum: quia fa-
ctum est ad propugnandum arces z menia.

Propugnaculum li. n. g. idem est q̄ propinaculum.

Fossa se. f. g. la fossa: a fodio is: qz fodiēdo cauata fit.

Agger is. m. g. lo terraio: ab aggero as q̄ idē est q̄ ac-
cumulo as: quia terra in vnū cumulum cōgesta fit.

Pons tis. f. g. el ponte: a pede z teneo es: quia ne pede
in aqua labatur tenet: vel qz pedibus fundat.

Ambulatorium rij el correro: ab ambulo as.

Via vie. f. g. la via: a vehiculoz. i. cursu dicta: qz tam la-
ta esse debet vt vehicula duo straria simul excipiat.

Strata te feminini generis la strada: a sterno nis: vel
quia pedibus vulgi fit tacta.

Platea ee feminini generis la piazza: a plutos grece q̄
est latum latine quia fit lata.

Templum pli neutri generis el templo: qz tectuz am-
plum: vel dicitur templum a contemplatione.

Synagoga ge feminini generis la giesia de iudei: z est
idem synagoga grece q̄ congregatio latine.

Ecclesia he feminini generis la giesia de christiani: z est
grece idem q̄ conuocatio latine.

Altare is neutri generis lo altare: quasi alta ara.

Ara re feminini generis laltare: a ardeo ce, quia victi-
me ibi ardebāt: vel ara dicta est a p̄cationibus quas
greci aras vocant.

Theatrum tri neutri generis lo 'loco nelquale se; sta a
veder li giochi z spectaculi: sic dictū a theoꝝo as q̄

est idem q̄ video es.

Fozum ri. n. gene. el loco nelquale se tene rafone: a faris vel a fare fatur: quia litigātes ⁊ oratores ibi fantur: vel dicitur a foroneo: q̄ primis argolicis leges dedit: sumitur etiam fozum pro mercato vbi venduntur ⁊ emuntur necessaria ad vsum humanum.

Tribunal is. n. g. el bancho de la rafone: a tribuo is/ q̄ ius ibi tribuitur: vel a tribunis protectoribus populi qui populo ius reddebant.

Palatium t̄j neutri generis el palazo: a palante archadum principe in cuius honore edificatum est palatium primo ab eo denominatum.

Regia gie feminini gene. el palazo regale: a rege dicta.

Aula le. f. gene. el palazo del re: speciei primitive.

Atrium t̄j neutri generis el palazo spatioso: sic dictus quia addantur eis tres porticus extrinsecus: vel q̄ frequenti ius olim atrium erat.

Domiciliū l̄j. n. g. el palazo nelq̄le se recitaua gli versi de poeti: sic dictū a sera grece quod est vmbra latine q̄ locus ille in teatro tectus erat siue vmbzatus.

Domicilium l̄j neutri generis el palazo alto: sic dictū quasi domus cilium: id est altitudo.

Scena ne lo loco vmbroso nelquale se recitaua li versi de poeti: sic dicta a sera grece quod est vmbra latine: q̄ locus ille in teatro tectus erat siue vmbzatus.

Edes dis se. g. la casa del ricco nelaquale se fanno li grādi conuiuy: ab edo es est.

Domus domi: vel domus domus la casa: a domate greco nomine: quod est idem q̄ tectum latine.

Fundamentum ti neutri generis el fundamēto: a fundo: quia sit fundus domus.

Fundus di masculini generis lo fundo ouero le possessione cofi de la citta come de la villa: sic dictus patrimonij stabilimentum.

Paries tis ma. gene. la pariete: quia duo semper ad minus sunt partes vel pariete lapidū siue asserum.

Cementum ti. n. g. la malta: a cesura lapidum minorum sic dictum: fit ex calce resoluta & sabulo.

Calx cis feminini generis la calcina: a calidus da dus quia ex lapide calido fit.

Later ris lo matone: a latus ta tum: quasi in forma lata id est in superficie quadra fit.

Tectum cti. n. g. el tetto: a tego is: quia tegit domum.

Tegula le. f. g. el corpo: a tego is: quia tegit domum.

Doma tis neutri generis la colmegna del tetto: nomen a grecis sumptum: sumitur etiam pro tecto.

Tegular ris neutri generis el tempio che sostien el corpo: a tegula quia sustinet dictum.

Lacunar ris. n. g. la volta dela camera ouer dela terra: sic dictū q̄ ad similitudinē lacūne fit concavum.

Laquear ris. n. g. la zōtura de li trauī ouer deli nerui: & est laquear ornamentū solarij pictum: sic dictum a laqueo quia est tanq̄ laqueus iuncturarum.

Solarium r̄y. n. g. lo solaro ouer la parte de la casa: & d̄ a solero as quod est idem q̄ alte edifico: vel dicitur solarium quasi soli & aure expositum.

Pauimentum ti. n. g. la strego: sic dictum eo q̄ pauia tur: id est cesis & minutis lapidibus fit factum.

Clauius ui. m. g. el chiodo: a calibe dictus.

Clauius ui feminini generis la chiaue: a claudō is.

Clauatura re. f. g. la chiaadura: a claus dicta.

Sera re. f. g. la seradura: & est nomen a sono: id est a stridore quem facit dum aperitur dictum.

Asser ris. m. g. la sse: ab assideo es quia parieti & tabulis assideat: vel qz vnus alteri asserit: id est adiungitur.

Hostium ij neutri generis la porta: ab hoste: qz hostem moratur siue excludit.

Ianua nue. f. ge. la porta: a iano deo principiorum fm

- fabulas:** quia ianua est introitus & principium.
- Thalua** ue feminini generis la porta che si fera de den/ tro: a voluo is: quia intro voluitur.
- Trabes** is feminini generis lo trauo: a traho is: quis ab vno pariete ad alium trahitur.
- Fenestra** re. f. g. la fenestra: a fex quod est lux: quia lux per fenestrā intrat: & nos p fenestrā lucē videmus.
- Granarium** ei neutri generis el granario: a grano.
- Thalamus** mi. m. g. la camera coniugale: a thalamos grece quod est coniugalis latine.
- Camera** re. f. g. la camera: a camur quod est curuum: qz olim cum testudine curua desuper fiebat.
- Caminata** re. f. g. la caminata: a caminus qd est idem qz ignis: qz locus est vbi cōiuantiu causa fit ignis.
- Cadenas** tis. m. g. el cadenazo: qz huc & illuc vehitur.
- Sera** re. f. g. la stanga de luscio: ouer el legno da serare luscio: a sero is: quia per transuersuz ostij inseritur: vel a sero is qd idē est qz oppono: qz ostio opponit: sumit etiam per la seradura: & tunc a sono dicta.
- Stellula** li neutri generis la stanga: a pello is qz huc & illuc aperiendo ostium & claudendo pellitur.
- Staminea** nee. f. g. la stamegna: qz fit de tela lini & stamine idest filo texta.
- Coquina** ne feminini generis la cofina: a coquo quis: quia comestibilia ibi coquantur.
- Poppina** ne feminini generis la cofina: a popa qd est pinguedo: quia pingula ibi tractantur.
- Culina** ne. f. g. la cofina: a coquo quis sic dicta quasi coquina: & est sim quosdā diminutiū de coquina.
- Cellariū** rj. n. g. la dispesa: a cella qz celant & colliguntur ministeria mēsa: & q̄ necessario victui suphnt.
- Dispesa** se feminini generis la dispesa: a dispēdo is qd est in diuersas partes expendere & distribuere.
- Penultima** indeclinabile la caneva ouer el loco nel

quale se governa le cose da mangiare o da beverere: et dicitur a penes quod est intus: quonia que aspectant interius collocantur: et reponuntur: et dicitur penu a penos grece quod est idem quod nutritio latine: quia que ad nutrimentum pertinent penu continet.

Penu ris. n. g. idem quod penu eodem modo dictum.

Penuz neutri generis idem quod penus nisi tantum masculini quam feminini generis in eodem sensu: et reperitur etiam in quarta declinatione similiter.

De supellectilibus et vasis domesticis secundum ordinem partium domus. Et primo de mensuris et instrumentis orrei.

Modius dicitur masculini generis el mozo: a modus: quia aliarum mensurarum caput fit quasi modo quodam perfectus.

Sextarius rii masculini generis el staro: sic dictus quia fit sexta pars modij: id est illius mensure.

Heminna ne feminini generis la mina: ab emis quod est dimidium: quia fit dimidia pars sextarij.

Quartarium. n. g. lo quarto: quia fit quarta pars sextarij:

Quartium tamen dicitur quartinum: sed non est in usu.

Sexdecimus mi masculini. g. el se decimo: a sex et decem: quia fit sextadecima pars sextarij: quidam tamen dicunt hoc de decimum.

Rosaria rle. f. g. la rosata ouer la canola da radere el staro: a radio is rasi sum.

Pala le f. ge. la pala: a palle grece quod est motus latine: quia pala bladum huc et illuc mouetur.

Scopa pe. f. g. la spazadora: a scopin quod est moderare.

De supellectilibus camere.

Lectus cti masculini generis lo letto: a lego is: quia antiqui legere in lecto consueuerunt: vel quia ad necessariam corporis quietem fit electus.

Locus ri masculini generis lo letto: sic dictus quia olim

ex tortis herbis lectus fiebat: sicut ad presens in quibusdam locis montanis.

Stratū ti. n. g. il letto: a sterno is: quia iacēdi cā sternit.

Cubile lis. n. g. el letto: a cubo as: maxime de feris.

Grabatum ti neutri generis el letto: nomen a grecis sumptum idē latine quod declinati capitis susceptio.

Genialis masculini generis el letto matrimoniale: a gignendis liberis dictus.

Cervicalis lo plumazo: a cerulce dictum quam super eo reponimus.

Pulvinaris ris el plumazo a pulvis quia repletum.

Pulvinus ni masculini generis el plumazo: a pulvinar et est diminutivum.

Pulvillus li masculini generis lo plumazino legiero: a pulvinus et est eius diminutivum.

Culcitra tre. f. g. la coltra: a calco cas quasi cultura ga iacendo calcatur.

Fultrum tri. n. g. la couerta: a fulco is: quia lectus fulcit: potest etiam sumi pro ornamento lecti.

Linteamen nis neutri generis el lenzolo.

Lodex cis. f. g. la felzada a lauo as per antiphrazin: quia non lauatur: vel a laudo as, quia lectus laudat: sed hoc modo melius pro parametro del letto capitur.

Cultra tre. f. g. la coltra: a culcitra cui supponitur dicta: vel a colo is quia lectum colit: id est ornat.

Perpocata te feminini generis la perponta: a per et pocta: quia multis punctis est perfecta.

Copertorium rj neutri generis el copertore: a cooperio is, quia lectum cooperit.

Auleū ei. n. g. la cortina: ab aula quia primum in aula regis atali genus hoc ornamenti repertum fuit: vel quia aule principum auleis ornantur.

Cortina ne feminini generis la cortina: a corio: quia olim de corio subtili cortine fiebant.

Aliter dicitur cortina ornamentum altaris phebri: quasi cortina quia certa petentibus ibi responsa dabatur: vel quia cor phebri tenens a corio phtonis serpentes quo altare phebri erat coopertum.

Lectica ce. f. g. la letiera: quasi lectum capiens dicta.

Sponda de feminini generis la sponda dela letiera: a spondeo es: quia spondet: id est firmat lectum: vel a sponda: quia in sponda recombere debet.

Scriniū nū. n. g. el scrigno: quasi quia certa secreta pertinet.

Lapsa se feminini generis la cassa: a capio is quia repositas ibi res capit.

Cofanū ni. n. g. lo cofano: nomen a grecis tractum.

Tapetuz ti neutri. n. g. lo tapedo: et eodem modo dicitur.

Tapete tis neutri generis el tapedo: dictum similiter.

Banchum chi. n. g. la bancha: speciei primitive.

Cathedra dre. f. g. la carrega: a catos quod est sedes et odra sponda: quasi spondata sedes.

Suggestus stus. m. g. la carrega alta: a suggero is: quia sedentem sursum gerit.

Emiciclus eli masculini generis la carrega rotonda: ab emis quod est dimidium: et ciclus quod est parvus circulus quia ad similitudinem dimidietatis parvi circuli fit talis cathedra facta.

Orchestra stre feminini generis la carrega de lo gentil homo: ab orce grece quod est recipere latine: quia nobiles seorsum a populo recipit.

Scamnum nt. n. g. lo scagno: a scando is quia per scamnum altum sedendo scandimus.

Scabellum li neutri generis la bredella ouer lo scagnello: diminutivum de scamnum.

Urinale lis neutri generis lo rinale: ab vrina dictum.

Quinarium riy lo rinale: et eodem modo dicitur.

Loaca ce. f. g. lo loco deserto quasi colaca a colo as: quia sordes ibi colantur. Vel ab oleo es: quia olet id est

ascendit sordes.

Latrina ne feminini ge. lo loco deserto de la puza ouer
necessario: a lateo es: qz sordes vel anus ibi later.

De utensilibus z rebus con-
uenientibus caminate.

Epicaustrum rj neutri generis el camino dal
fogo: ab epi quod est supra: z caustre m quod
est supra nigrum: quia superius fit nigrum z
fumosum: vel quia fumus per epicaustrum sursum
tendit. Idem epicaustrata te: la caminata ab epicaui-
strum dicta.

Mensa se. f. g. la tauola del pouero: a mensura: qz cum
mensura idem mensa vbi reponuntur cibi: vel a me-
ne. i. defectus: quia ibi deficient.

Tabula le. f. g. la tauola del rico: qz fit tenens multa.

Triplex dis masculini generis lo trespedo: a tris z pes
quia tres pedes habet.

Tripes dis masculini ge. lo trespedo: a tris z pes gre-
ce quod est idem qz pes latine.

Gausape indeclinabile. n. g. la touaglia: speciei primiti-
ue a gaudeo es: quia eo gaudens.

Mantile lis. n. g. lo mantile a mando is: qz super man-
tili manducas. sumitur etiam pro manutergio.

Antigausape pis neutri gene. la guardatouaglia ouer o-
lo guardanapo: ab anti quod est ante: z gausape: qz
ponitur ante gausape.

Manutergium gy. n. g. la touaglia da man: ouer lo toua-
gliolo: a manu z tergo gis: quia manu tergit.

Salinum ni. n. g. el salarino: a sale dictum.

Sal li. m. g. lo sale: a salis is dictum quia positum in igne
saliat: olim tamen fuit neutri generis.

Cutellus li masculini ge. lo coltello picinino: z dicitur
a culter tri: z est eius diminutiuus.

Siphus phi masculini generis la scopia ouer lo nappo

de legno: speciei primitive.

Patera re. f. g. la taza: a pateo es: quia patet: id est lata est: vel a pote as: dicitur patera quasi potera.

Crates ris la taza da doi maneghi ouero orechie: a gra tin grece quod concedere vel tenere latine: qz olim ex virgultis cōnectabatur: vel qz ausis tenetur.

Cratera re. f. g. idē est qz crater: z eodē modo dicitur.

Calix cis lo calice ouer lo napo da beuere. m. g. z dicit a calon quod est lignū: quia olim de ligno fiebat.

Poculū li. n. g. la beuanda quasi poculus a pote as.

Fiala le. f. g. la ingrestara ouer el bocale de vedro quasi iala: quia ex hvalo: id est vitro fit facta.

Urceus cei lurzo. m. g. ab orse quod est recipere: quia vinum seu aquam recipit.

Urceolus li. m. g. lurzolo: diminutium de urceus.

Panis is. m. g. el pan leuado: a fermento dictus.

Fermentum ti. n. g. el leuado: a feruore dictum: quia pinsam feruere facit z crescere: vel quia feruore quoda dam crescit ita vt vix retineri possit.

Panis azimus el pan senza leuado: ab a quod est sine z zimos quod est fermētū: quasi sine fermento.

Pani fermētatus el pan leuado. m. g. a fermēto dict^o.

Macenta re. f. g. la tirada ouer la fugaza: a placeo es z oleuz: quia ex farina z oleo in sacris fiebat.

Artocopa pe feminini generis la gramolada ouero la bucella: ab artos quod est panis: z copos labor: quia cum labore pinfitur.

Artocopus pi masculini generis el pan gramolado: z eodem modo dicitur vt supra.

Bucella le. f. g. lo bochon del pane: a bucca.

Acetū ti. m. g. laceto: ab acceo es, quia accet: id est acturum est: deriuatur enim acceo ab acuo is.

Salaturium tū neutri generis la insalata: a sale z lactuca: ex sale mediante acetō fit.

Carō nis feminini generis la carne : a creas greco nomine quod idem est q̄ caro latine : vel creo as quia dictum creatur : z est proprie hominum s̄m cōmune opinionem grammaticorum.

Carnes ium feminini generis numeri pluralis le carne deli altri animali : ouero la carne da mangiare : z dicitur eodem modo.

Ferculum li neutri generis la viuanda : ouer la imbandisone : a ferro fers quia in mensa fertur.

Parapsis dis. f. g. la scudella : quasi parans dapes : vel a par z apsis quod est latus : quia paria habet latera.

Parapsidulus li masculini generis el scudelino ouero lo grareto : diminutiuum de parapsis.

Cocleas ris neutri generis el cugiario : a cocleat quia concauum in modum coclee fit.

Tanx cis feminini generis la bafia : o el tagliero largo ouero el piatello : a latus ta tum.

Incisozium r̄j neutri generis el tagliero : ab incido is quia super incisozios carnes z similia inciduntur.

Catinum ni neutri generis el catino ouero el piatello speciei primitiue : z est proprie vas fictile.

Epulum li neutri generis el cibo : ab epuloz ris : quia aptum fit epulandum.

Dapis genitiui casus. f. g. caret nominatiuo singularis : el cibo di ricchi : quia dat dapes. i. cibaria preciosa.

Libus bi. m. g. el cibo : a capio is / z bucca sic dicitur.

Libarium r̄j neutri generis idem quod cibum : vel est multitudo ciborum a cibo dictum.

Lixatū ti neutri generis el cibo cotto a lessa : a lixa q̄d est aqua : quia fit coctum cum aqua.

Lixum xi idem est quod lixatum.

Elixus xa xuz cosa cotta a lessa : ab e / z lixa : id est aqua quia talis res fit valde cocta.

Tostuz sti. n. g. el rosto : a torreo es quia igne torretur.

Affatum ti neutri generis el rosto : ab affo as.

Affum si. n. g. idem est quod affatum : sic dictū quasi ar/
sum : z r/ mutata in, s/ vel ab affo as : quasi affatum.

Salsa se feminini generis la salsa : sic dicta quia salis
id est lapidis herbis sit confecta.

Alimonia nie. f. g. la alimonia : a lymonibus dicta quo/
rum succo alimonia cōficitur : vel quasi nos alit.

Sinapismū mi neutri generis la seneua confecta : a si/
napi grano quo fit dicta : sinapi indeclinabile gene/
ris neutri el grano dela seneua : speciei primitive. re/
peritur etiam hec sinapis pro herba.

Agressa te. f. g. lagresso : sic dicta quia sit agris. i. aspera.

Agressū si neutri generis lagresso : eodē modo dicit.

Pulmentariū rj neutri generis la pitanza : id est la le/
charia quasi pilmentarium a pilo quo tonditur : vel
pulte : vt quidam aiunt.

Pulmentū ti neutri generis idem est quod pulmen/
tarium : z eodem modo dictum.

Conuiuium conuiuj neutri generis el conuiuio : a cō/
z viuo vis quia in conuiuijs simul viuimus.

Conuina ue cōmunis generis lo homo e la donna in/
wdadi al conuiuio / ouero che stanno al conuiuio : a
con quod est simul : z viuo vinis.

Artocrea ee se. g. la torta de carne : o uero el pasto : ab or/
tos quod est panis z creos caro.

Pastile lis neutri generis el pastero : a pasta / vel por/
tus a pinso is sui pistum i mutata in, a.

Pasta se. f. g. la pasta quasi pista : a pinso is sum su.

Laganum ni neutri generis la lassagna : a lagos grece
quod est lepus latine : quasi cibus suavis tanq̄ car/
nis leporis : magis tñ est in vsu in plurali.

Furmentum ti neutri generis el foimento : a furmen/
to : quia ex farina frumenti fit.

Lupinū ni neu. ge. el bronzino : a cupro : quia olim ex

cupro metallo fiebant.

Ciminaria rie feminini generis la baciletta : ab hoc nomine cimini dicta.

Ciminile lis neutri generis el bacile: nomen fictitium ab imitatione soni dictum.

De instrumentis z utensilibus coquine.

Furis neutri generis el fogolaro : a laribus disignis dictus.

Focus ci masculini generis el fogo : a foueo es, quia flammam fouet.

Ignis ignis masculini generis el fogo : ab in quod est nō: z gigno is: qz non gignit sed consumit.

Hoc pyr indeclinabile lo fogo: z est nomen grecum.

Hec pruna ne. f. ge. la brascha : quia pirina: a pyr grece quod est ignis latine.

Flāma. f. g. la fiāma : a flo as: quia flatu excitatur.

Fumus mi masculini generis lo fumo: sic dictus quia ex igne z humido fit.

Torres ris el stizon: a torreo es: qz sit torridus z ustus.

Scintilla le feminini generis la fauilla viua : a scindo is: qz ex igne scinditur z demittitur z emittitur.

Fauilla le feminini generis la fanilla morta: a fos quod est ignis (per antiphrasin) quia igne careat.

Cinis nis masculini generis la cenere.

Epicaustorium riy neutri generis el camino: ab epi qd est supra: z caustorium quod est incensuz quia supra incensum ignem sit suspensum.

Catena ne feminini generis la catena: a capiēdo dicta: vel a capio z teneo: quia capit z tenet.

Catenille lis neutri generis el catinile : a catena.

Lebes tis. m. g. el lauezo: nomen a grecis sumptum.

Virinale lis neutri generis el bordenale : a pyr quod est ignis: quia fert ignem: id est ligna ardentia.

Bernatium riy neutri generis el bernazo: quasi pruna

tium a pruna quam fert dictum.

Aenum ni neutri generis el parolo:ouer la caldera:qz
fit ex ere factum.

Lacabum bi.n.g.el lauezo:a sono feruoris siue ebulli-
tionis dictus:potest etiam capi pro acuo.

Stagnatum ti neutri generis el parolo stagnado:a sta-
gno metallo quo illitum est.

Sartago is feminini generis la padella da frizare no-
men fictitium ab imitatione soni dictum.

Frixorū rj.n.g.idem est qđ sartago:a frigo is dictum.

Patella le feminini generis la padella cosi da frizare
come da torta:quasi patula ad idem apta.

Raminum ni neutri generis el ramino : quasi erami-
num ab ere quo factum est dictum.

Lebetinus ni.m.g.el lauezino:diminutiū de lebes.

Ueruru indeclinabile lo spedo:speciei primitiue.

Uerutum ti.n.g.el spedo con la carne:sm communē
vsum a verum dictum:sed auctoritate caret.

Lapis is masculini generis el cazulo:a capio:quia ci-
bum capit z non crescit in genitiuo.

Lapix cis feminini generis la caza da beuere.

Loncha che feminini generis la cōcha da lauar li pie-
di:quod idem est qđ peluis a pede z lauo ad quia in
ea pedes lauantur.

Casitera re feminini generis la gratarola:a caseo z te-
ro is:quia caseum cum ea terimus.

Situla le feminini generis la sedella:quia sitientibus
ad bibendum fit apta.

Mergus ris.f.ge.la sechia : quia in hauriendo aquam
puteo immergitur:z sic a mergo is dicta est.

Mortariuz rj.n.ge.el mortaro:a morte z tero is:quia
quicquid in eo teritur,mortificatur.

Mergorium rj neutri generis el sechiaro:a mergori-
bus que ibi suspenduntur.

Menicellum li neutri generis el panifello da forbire le scudelle : a pennis quibus primo conficiebatur dicitur: sumitur etiam pro illo instrumento quo pictor utitur in pingendo.

Parapsideria rie se. g. la scudelera: a parapsidib⁹ dicta.

Tectorium rij el testo : a tego is : quia patellam tegit: vel quis tectum sit patelle.

De utensilibus z vasis dispense z alijs rebus.

Arca ce feminini generis larcha : ab arceo es: quia farina z alia ibi reposita arcet z claudit. Farina ne feminini generis la farina: a fare ex quo fit dicta: z ponit generaliter p multura cuiuslibet seminis: sicut etiaz far pro quolibet semine apud antiquos.

Pinfa se feminini generis la pasta : a pinso is.

Furfur fur furis neutri generis el breno : a farina vel a farre : quorum est purgamentum : in quo **Plinius** **Priscianus** z **Catholicon** concordat.

Simila le feminini generis lo fiore de la farina: speciei primitiue.

Attamen nis neutri generis el burato ouer lo sedazo: ab attamino as: quod idem est q purgo as: quia farinam purgat.

Setacium cij neutri generis el sedazo: a setis equorum ex quibus conficitur dictum.

Urna ne feminini generis lola: ab vzo is: quia cineres defunctorum qui olim vtebantur ibi recondebant.

Fidelia lie. f. g. la lola ouer lora: sic dicta quia fidelis fit ad seruandum ea que reponuntur in ipsa.

Merna ne feminini generis la mezena del porco : speciei primitiue: sed caret auctoritate.

Caseus sei. m. g. el formaggio: quasi carnes sciens.

Quina ne feminini generis la mascherpa: speciei primitiue: sed caret auctoritate.

Oleū olei. n. g. lolio ab ola de qua exprimitur dictum.
Butyrum ri. n. g. el butyro: a boue z vtero: quia fit ex lactis pinguedine mulsi de vtero bouis z vacce: z ponitur etiam pro quolibet alio butyro.

Vas is neutri gene. lo vasello: a vescor ris: quia quove scimur in vase continetur.

Dolium li neutri generis el sechion: sumitur etiaz pro vase sire rotūdo speciei primitiue: vel sic dictum: qz fit dolitum: idest politum.

Veges tis feminini generis la careta: a vehendo dicta quia plaustro vehitur.

Vasculum li neutri generis: el vasello: diminutium huius nominis vas.

Circulus li. m. g. el cercbio: a circuo is: quia vegetē circuit: vel quia in circuitu flexus fit.

Spina ne fe. g. la spina: sic dicta quia ad similitudinez spine syluestris fit facta.

Spongerium rj neutri ge. el spongion: a spina z gero is: quia spinam acutam in summitate gerit.

Orificiū cū. n. g. lo cocon: quia fit os vasis dictum.

Vento is masculini ge. el cocon: quasi vëto: quia inde vapor vini euentatur z exalat.

Elepsedra dre. f. g. la pidria: a depo is: quod est idez qz furoz ris: z idros aqua: quia aquam furatur exhauriendo occulte per foramen.

Berula la. f. g. la brenta: a gero is. qz bumeris' geritur.

Sex cis. f. g. la fecia: a figo is. quia vasis affigitur.

Tartarū ri. neu. ge. la feza del vino: a' tartaro prout sumit' pro iferno: qz strepitus plenus est tartaruz eniz resonat: sumitur etiam pro fece vini que turbata est ad similitudinem tartari: auctoritate. n. caret.

De utensilibus equistarj.

Strilis. f. g. la strigia: qñ tergilis qz tergit equuz.
Rastrū ri. n. g. lo rastello: a raritate dentium.

¶ Decten

Pecten nis masculini generis lo pectene: a pecto is.
Presepe pis neutri generis la mangiadora: a pre z se-
pio is: quia antesepe animalia.
Hara re. f. g. lo stabio di porci: speciei primitiue.
Alueolus li masculini generis labio nelquale mangia
li porci: diminutiuum de alueus: quia ad similitudi-
nem alvei fit factus.

De homine z partibus eius.

Homo nis cōmunis generis lhomo e la feme-
na: ab humo quod est terra.

Vir ri. m. g. lhomo: a viribus quibus femi-
na prestat dictus: vel a virtute.

Femina ne feminini generis la femena: a phos quod
est ignis: quia viris fit libidinofior: vel a femore quo
a viris distinguitur.

Mulier ris. f. g. la femena: a mollicie animi dicta.

Infans tis cōmunis ge. el fantino ela fantina: ab in qđ
est non: z fans quasi nō fans: id est loquēs, vel nō ar-
tificiose loquēs: loquimur enī natura z famoz arte.

Puer ri. m. g. lo puto: a puritate: quia puer debet esse
ab omni vitio z immunditia purus.

Puella le feminini generis la putta: diminutiuum de
puera: quod non est in vsu.

Adolescens tis cōmunis generis el giouene e la gioue-
ne ab adolesco scis quod est idem qđ cresco is.

Iuuenis is cōis. g. lo giouene e la giouene: a iuuo as.

Infantia tie feminini generis la infantia: ab hoc nomi-
ne infans tis ti: addita a fit infantia: z durat vsqz
ad septimum annum.

Pueritia tie. f. ge. la pueritia: a puer ri/ addita tia. fit
ritia: z durat vsqz ad quartūdecimū annum.

Adolescentia tie feminini generis la adolescentia: cioe
la giouētude tenera: ab hoc dicto adolescentia addi-
ta a fit adolescentia: z durat vsqz ad decimūnonum

Voc. Saf.

D

annum s̄m **Wapiam: s̄m** vero alios ad. 25.
Iuuentus tis la gionentude ferma: ab hoc noie iuue/
 nis: z durat a. 25. vsqz ad quinquagesimū annum.
Senex is. m. g. el vecchio: a sensu qz in senibus sensus
 id est sapiētia viget: olim tñ fuit generis cōis/ qdaz
 dicūt qz senex dicit̄ quasi se nesciēs: sed nō placet.
Senectus tus feminini gene. la vecchia: a sene dicta.
Senecta te. f. g. la vecchieza: z dicitur sicut senectus: z
 incipit si large sumas a quinquagesimo anno supra.
Corpus ris. n. g. lo corpo a corruptione dictum.
Membrum bri speciei primitiue lo membro. n. g.
Artus tus masculini generis lo membro: sic dictus/ qz
 verius arceatur: id est ligetur.
Caput tis la testa: a capio is/ quia quinqz sensus cor/
 poris capit: vel qz capit cibū: neutri generis.
Vertex cis. m. ge. la sumita de la testa: a verto is/ quia
 omnia deorsum vertuntur a vertice.
Occiput tis la parte de dietro de la testa: sic dictum qz
 fit occidua: id est posterior pars capitis.
Occipitium t̄j neutri generis idem quod occiput.
Sinciput tis. n. g. la parte denanci de la testa: a sensus
 z caput: quia fit dimidia pars capitis.
Sincipitiū t̄j. n. g. idē qd sinciput: z eodē mō dictus.
Cesaries riei feminini generis: a cedendo dicta: quia
 inciditur: z est proprie virozum.
Loma me feminini generis la cauiada de la femina: z
 est nomen a grecis vt placet **Wapie** sumptum: vel
 a como is: qz comitur: id est ornatur.
Capillus li. m. g. el cauello: quasi capitis pilus.
Crinis nis. m. ge. el cauello proprie de la femina: a cer/
 no is/ quia vnus sit certus: id est diuisus z deperus
 ab alio: vel quia fertis z vittis discriminetur.
Cutis is. f. ge. la codega: est enim cutis grece idem qz
 incisio latine: quia primo patitur incisionem.

- Cranium** ei neutri generis la crapa: quasi carneum quia carne fit coopertum: vel a cratin grece quod est se continere inuicem latine.
- Cerebrum** bri. n. ge. el cervello: speciei primitive.
- Auris** ris feminini generis lozechia: ab audio is/ quia aure audimus/ d/ litera in r/ mutata: vel ab haurio is quia vocem haurimus: id est trahimus: aure dicitur etiam auris quasi auide vocem rapiens.
- Supercilium** ly neutri generis el sopraciglio: a super et cilium sic positum.
- Cilium** ly neutri generis el ciglio: a cillendo: id est mouendo: quia crebro mouetur.
- Palpebra** bre. f. g. la palpebra: a palpitando dicta: quia sepe palpitat: id est aperit et claudit.
- Oculus** li. m. g. locchio: sic dictus/ quia occultus lumē habeat: vel quia palpebris sepe occultetur.
- Pupilla** le feminini ge. la pupilla de locchio: quia pura: vel quia omnes quasi pupilli videntur in ea.
- Albugo** gis feminini generis lo biancho de locchio: ab albedine dicta.
- Cilium** li neutri generis lo panno de locchio: quasi irritus: id est asper: vel quia artus est.
- Acies** ei feminini generis el viso/ siue la subtilita del vedere: ab acumine visus dicta.
- Hilus** li. m. g. el pelo: a pelle quia nascitur ex pelle.
- Lapitudo** is. f. g. la scaciga de locchio: a lapidus da dū quod idem est quod immundus da dum.
- Tempus** ris. n. g. la tēpia: a tpe: quia sicut tēpus semper est in motu: sic et illa pars capitis semper mouet.
- Malla** le. f. g. lo negro de locchio: a malon quod est rotundum quia malla sit rotunda.
- Maxilla** le. f. g. la masella diminutiuum de malla.
- Gena** ne. f. g. la galta: quia in corpore matris gena inter genas tenemus: vel a gigno is: quia idē barbā gignit.

**Naris is. f. g. lo naso: a no nas. z aer ris/ quia per nares
er spirando z respirando quasi nare videtur.**

**Nasibus bi masculini generis el fastidio del naso: a po
libo pisce immundo.**

Oris. n. g. la bocca: sic dictū quasi corporis ostium.

**Labrum ri. n. g. lo labro de la boccha: a lambo is : z est
proprie viroz: q̄zuis etiam mulieris fit.**

**Labiū b̄j. n. g. lo labro proprie de le femene: dictum si
militer a labendo: z sunt qui dicunt larum superius
labium inferius quasi asperius fit.**

Gingiva ue. f. g. la gengiva : a gignēdis dētibus dicta.

**Dens tis masculini generis lo dente: a demo is : quia
cibum demit z terendo minuit.**

**Denscaninus nini. m. g. el dēte ocbiale: sic dictus quia
ad similitudinem dentis canis fit factus.**

**Densocularis dentis ocularis. m. g. idem q̄ denscani
nus: sic dictus quia sub oculo fit positus.**

**Densmolaris masculini generis el dente maxellaro : a
molo lis: quia molit cibum.**

**Lingua gue feminini generis la lengua: a lingo is vel
a ligo as quia verba ligat.**

**Palatum ti neutri generis el palado dela boccha: a pa
lo: quia a poli id est celi similitudine fit factum : vel
ab hoc noie palatiū: qz fit tanq̄z lingue palatium.**

**Uvea vuee. f. g. luula : ab vua/ quia mollis fit tāq̄z vua
z omne impedimentum sentiens.**

**Mentuz ti neutri generis lo barbocio : a moueo es lo
quendo vel comedendo : quia sepe mouetur vela
mandibus que in mento coniunguntur.**

**Fistula gutturis feminini generis la canna de la gola:
ad similitudinem fistule vocem emittit.**

**Canna gutturis feminini generis la canna de la gola:
quia ad similitudinem canne facta.**

Epiglottum ti ne. g. lo groppo dela gola: ab epi quod

est supra z gula: quia supra gula est.

Frumē nis. n. g. lo groppo de la gola: a fruor ris: quia in deglutiedo cibos ea parte fruimur: vel quia per eam partem cibis fruimur deglutiendo.

Gula le feminini generis la gola: a gala quod est albū: quia gula alba fit.

Gutē ris la gola. n. g. a garro ris: qz gutture garrim⁹.

Collum li neutri generis lo collo: a columna.

Cervix cis se. ge. lo collo ouer la parte driedo al collo: cioe la copa: a cedo is: quia cesaries iuxta ceruicem inciditur: vel potest dici a cerbero: quia cerebruz inde ad spinam ruit: z hec est pprie etymologia.

Arterie numeri pluralis. f. g. le artarie: sic dicte qz arces spiritus: z vie sunt fistule quedam a pulmone vsqz ad fauces extente: quibus spiritus z vox emittitur: reperitur etiam arteria in singulari.

Pectus ris neutri generis lo pecto: quia inter eminētes mamillarum partes pexum z leua fit.

Thorax cis. m. g. larcha del pecto nomē a grecis sumvptū: a thoz. i. pulpa carnis q̄ in manibus eminet.

Thorax ri masculini generis el musculo a torqueo es: quia caro torta videtur.

Musculus li. m. g. el brandono el mosculo: a mus ris qz tanq̄ mus in terra musculus fit in carne: latet enim z est caput neruoz ex qbus sanguis cōponit.

Humerus ri. m. g. la spalla: ab armis q̄si amerus: vt fit distinctio hois quozuz sunt humeri a quadrupedibus quozum armi dicuntur: vel potius ab humero es: quia propter tortos carnis humet.

Scapula le. f. g. la spalla a scādo is: qz acumen quoddā est ad quod partibus suppositis scanditur.

Spatula le feminini generis la spalla: a spata quod est lata: quia fit z spaciofa respectu aliorum membrorum spata respectu aliorum gladiozum.

- Ala** le feminini generis la scea: ouero la parte che sta sotto el brazo: quia pilosa sit sicut ala.
- Armus** mi. m. ge. la spalla: sed est proprie beluarum ab armis: quia ferendus armis sint aptiores: vel quia corijs bestiarum teguntur.
- Ascella** le. fe. g. la scea: ab ad cileo es idem est q̄ moueo es: quia idem motus humeri incipit.
- Membrum** bri. n. ge. lo membro: a metior ris: quia mēbra totum corpus metiuntur.
- Artus** ui masculini generis lo membro: ab arto as: q̄ neruis artatur id est ligatur.
- Bracchiū** chij. n. gen. lo brazo: a brachos q̄ est breue: vel a breue q̄ est forte: q̄ fortius ceteris mēbris fit.
- Ulna** ne. fe. ge. lo gombeo ab vlnos grece quod est brachium latine. Est etiam vlna fm quosdam vtriusq̄ brachij extensio: sed minus breue.
- Cubitus** ti masculini generis lo gombeo: a cubon q̄ est solidum: quia est membrū solidum. i. finum. Uel a cubo as: quia olim sub cubitus cubabant: sic nunc sedent z extendunt vsq̄ ad manum.
- Manus** nus fe. ge. la mano: a manus: q̄ totius corporis fit munus: seruit. n. alijs mēbris z officiū prebet.
- Dextra** tre. fe. ge. la man dextra: a do das: q̄ pignus fidei dextra dat. reperitur etiā dextra nō sincopatum.
- Sinistra** stre. fe. ge. la man fenestra: a fino is: quia opere finit id est cessat.
- Leua** ue. f. ge. la man fenestra: a leuo as: quia ad leuādū aliqd onus fit magis apta q̄ ad aliud opus faciendū.
- Digitus** ti neutri generis lo dito: a decē: quia i vtraq̄ manu sunt decem.
- Polex** cis lo dido grosso: a poleo: quia tota manus p̄ eum polet.
- Index** cis lo dido secundo: ab indico as: quia illo digito indicamus id est demonstramus.

Medius dū lo dido mezano: sic dictus/ quia in medio aliorum positus fit.

Medicus ci lo dedo medico: sic dictus quia in tangendo manum lapidis medici illo vtuntur.

Impudicus ci masculini generis el dedo de mezo: sic dictus quia per pudem corporis partem a medicis in morbo lapidis immittitur.

Anularis ris masculini generis lo dedo de lanello: dictus ab anulo/ quia in eo digito fertur.

Auricularis ris. m. ge. el dedo marmelino: ab aure dictus: quia in purgatione auris vtitur.

Palma me masculini generis la palma de la mano: a pando is/ quia fit passa id est extensa.

In neutri ge. indeclinabile la cōcauita de la mano: speciei primitiue: sumitur etiam per la palma.

Molla le feminini ge. la palma de la man: speciei primitiue: sumitur etiam pro concauitate manus.

Unguis is ma. ge. longia: ab vngo is/ qz prepolitus est z lucet quasi vnctus sit: sic proprie est hominū: licet etiā ad aures trāsmutatur: vngula vero qdrupedū.

Modus di masculini generis lo nodo del dedo: z est speciei primitiue.

Latus ris neutri generis lo lato: a lateo es/ quia nobis latentibus latet.

Ile ilis. n. g. el fiancho: ab ilos quod est voluere: qz sup ilibus voluitur: sed magis est in vsu in plurali.

Costa ste feminini generis la costa: a custodio is/ quia custodit interiora.

Mama me feminini generis la tetta de la femina: z dicitur a malon quod est rotundum qz rotunda fit.

Mamilla le fe. ge. la mamella de lhomo: a mama: z est eius diminutiuz: id est parua mama.

Paperila le lo bozin de la tetta: a papo as: qz infantes ea sugunt lac: pte illā pupare. i. comedere videntur.

- Lactis** neutri generis lo latte : quasi liquor albi coloris: vel a lacos quod est album.
- Venter** ris. n. g. el vêtre a vëto quem cōcipit: vel a venio is: qz per totum corpus alimenta transmittit.
- Aluus** ui masculini generis lo ventre: ab aluo is: quia purgamenta emittit z illis alluitur: id est eleuatur.
- Uterus** ri masculini gene. el ventre proprio dela femina: quasi nterius quia interius fletu impleatur.
- Aqualicus** ci. m. g. el ventre: quasi equus : vel ab aqua dicitur: qz fit locus aquaz. i. humiditatū corporis.
- Umbilicus** ci masculini generis el boligolo: ab hoc nomine vmbro: quia sicut vmbro est media pars clipeis ita z producit penultimam.
- Ren** nis masculini generis la schena ouer le rene : a ruo is/ obfeni humozes ruunt per renes: vel ab hoc nomine riuus: quia fit humorum quasi riuus.
- Spina** ne feminini generis la schena: quia ad similitudinem spine ossa in superficie habeat acuta : prout in macilentis videmus.
- Nates** is feminini generis la nega : a nitor ris: quia dū sedemus natibus qua puluili vtimur.
- Ancha** ce. f. g. lo galon: ab a quod est circuz: z cileo es: id est moueo: qz cilef id est mouet circū in circuitu.
- Anus** ni masculini generis lo culo: ab an quod est circum: quia fit rotundus z circularis : vel dicitur ab anus quasi inanis z vacuus fm Papiam.
- Culus** li masculini generis lo culo: z dicitur quasi currū: quia per eum purgamenta densa discurrunt.
- Podex** cis masculini generis idem est quod culus : a puteo es/ quia putet : id est fetet.
- Femur** ris neutri generis la parte p laquale se cognosce lo maschio da la femina: z dicitur a femina z viro quia per femur distinguit.
- Inguen** nis. n. g. pars que latet inter podicē z femur:

**Species primitiue fm Napiam: quibus Catholicon
dicat vngo is: quia fit pars vncta.**

**Ueretrum tri neutri generis el membro virile: a viro
quia virozum fit: vel a viribus gignendi.**

**Penis is masculini generis el membro virile: a pēdo
is: quia extra corpus pendet: vel a penetro as fm
Ugutionem: quia generis humani penetrat.**

**Priapus pi. m. g. el mēbro virile a priapc deo ortozuz
fm fabulas qui terribilis in ea parte fuit.**

**Testiculus li. m. ge. el testiculo: ab hoc datiuo testi: ad/
dita culus fit testiculus: quasi paruus testis: sexus
virilis: vel quia testiculi duo sunt sicut testes ad fi/
dem faciendam ad minus duo sunt sicut testes esse
debent vnius non nullius.**

Uulua ue. f. g. natura mulieris qua infans egreditur.

**Meruus ui masculini generis lo neruo: nomē a grecis
sumptum vel neruus dicitur ab inherendo: quia vi
res corporis neruis inherent.**

**Membroz bri neutri generis lo membro del corpo: si/
cut pes tibia brachiū z sic de alijs: z dicitur a metioz
ris: quia membra corporis mensuram constituunt.**

**Artus tus masculini generis lo membro: ab arto as qz
neruis artatur: id est colligitur z stringitur.**

**Os ossis neutri generis lossio: ab ore quia solum in ore
ossa patent: vel ab vro is: quia olim vzebantur: z
postqz vsta erant in vna reponebantur.**

Medulla le. f. g. la medolla: quasi in medio latens.

Coxa xe feminini ge. la cossa: a con z axis.

quia capita femoz in summitate coxarum sunt.

**Genu nu neutri generis lo genocchio: a gena ne: sic di
ctum cum sumus in vtero matris vnum genuum fit
vni gene z alterum alteri appositum.**

**Doples tis. m. g. la caua che sta sotto lo genocchio: ex
post z plica: quia est post plicam: id est flexurā genu.**

Tibia bie feminini generis la gamba: a tibia quod est iuncus: quia recta sit et longa tanquam iuncus.

Crus ris neutri generis la crena dela gamba: a curris: quia currimus.

Surra re feminini generis la polpa dela gamba: a suo is: quia sit asuta cruri.

Talus li masculini generis la cauchia delo pede: a talon quod est rotundum: quia est pars tibie postrema rotunda iuxta calcem.

Calx cis. m. g. lo calcagno: a calus li: quia calosus est. i. durus: vel sicut alios a calo as: quia equorum calce calcamus.

Pes dis masculini generis el pede: nomen a grecis sumptum. Nam illi pedes dicunt: nos pedes dicimus.

Planta pedis. f. g. la pianta del pede: quia sit tanquam planta. i. radix et fundamentum totius corporis.

Collumpedis. n. g. lo collo del pede: quia illa pars pedis eleuata sit velet columna.

Dalux cis. m. g. el dedo grosso del pede: spei primitive.

Articulus li el dedo del pede: ab artus quia sit parvus artus.

Pedor ris la puza del pede: a pede quod est pes: quia ex sudore pedis procedit.

De interioribus corporis humani.

Et primo de humoribus.

Humor masculini generis lo humore ab humeo es: quia humidus sit.

Vena ne. f. g. la vena: a venio is: quia sanguis per eam ad cor: et ad alia membra veniat.

Sanguis nis. m. g. lo sangue: quasi suavis: quia est humor benignus et suavis: vel a sangi grece quod est vegetare latine: id est nutrire: quia totum corpus nutrit et est calidus et humidus.

Crucor ris masculini generis lo sangue sparso del corpo: a curro is: quia fusus currat.

Cholera re feminini ge. la colera: a colon grece quod e fel latine: quia cholera nihil aliud est q̄z fellis effusio: z est calida z sicca.

Flegma tis. n. g. lo flegma: a flegon grece quod est frigidum latine: quia flegma frigidum z humidum est.

Melancholia ie feminini generis la melanconia: a melon grece quod est nigrū: z colon quod est fel: quia ex nigri sanguinis fece. z fellis abundantia generat: z est humor frigidus z siccus.

Felis neutri generis la fele: a folis quia sit folliculus gestans humorem amarum qui dicitur bilis.

Bilis lis se. ge. lo humore amaro dela fele: speciei primitiue fm Napiam.

Genitiuo huius visceris. **Datiuo** huic visceri. **Ablatiuo** ab hoc viscere: z in plurali omnes casus neutri generis le interiore: ouer cio che sta sotto la pelle: a visco: quia viscera sunt viscosa.

Intestinum ni neutri generis le interiore: ab intus z isto stas: quia interiora intus sunt.

Cor dis. n. ge. el core: quasi custos omnium rerum.

Precordia neutri gen. numeri plurali le interiore che sono denanzi al core: a pre qd̄ est ante: z cor cordis.

Espar tis. n. g. lo figato: ab epi qd̄ est supra: quia supstat ceteris z alimenta ministrat.

Iecur ris neutri generis lo figato: quasi iapit: qz ignis nature animantis ibi iacet.

Iecimur ris. n. g. a iecur z oris dicitur.

Iecin ris. n. g. idem est q̄ iecimur siue iecur.

Fibra bre feminini ge. la vena propria del fidego: z est nomen a grecis sumptum: vel dicitur a fibris: z tunc sumit per la corda: velut in hymno beati Joannis.

Ut queant laxis resonare fibris.

Pulmo nis mas. g. lo pulmon: a plerion grece quod idem est q̄ pulmo latine.

Splen nis. n. g. la milza: a suppleo es: quia contraria parti iecoris ne vacua existat defectum supplet.

Lumbus bi. m. g. lo rognon: a libidine quia in viris corpore voluptatis causa est in lūbis: sic i vmbilico.

Lactis tis feminini generis la radisella del corpo: nomen a greco sumptum.

Abdomen nis. n. g. la panza nomē a grecis sumptum: z est idem q̄ pinguedo carnis latine.

Astungia gie. f. g. la sonza: ab vnctione dicta.

Vesica ce. f. g. la vesiga: quasi vas aque: id est vrine.

Urina ne feminini gene. la orina: ab v̄ro is: quia v̄rit.

Stercus ris neutri generis la merda: ab exterioris: qz extorzi oporteat: vel potius a sternoris: quia Plinius docuit stercus per agros sterni.

Merda de. f. g. a merus/a/um/ per antiphrasin: qz non est mera: id est pura/ sed imunda: vel a menis qd̄ est diuisio: qz in digestionē diuidit a parte nutrire.

Merda di. n. g. idēz est q̄ merda: z eodē modo dictuz.

Trulla le feminini generis la merda: a tendo is: quia tenditur: id est emittitur.

Trullus li. m. g. idēz est q̄ trulla iusta cōmunez vsū.

De ornāmētis vestium z calciamentis.

Indumentū ti. n. g. la vestimenta: ab induo is: z est pprie interius z sub alijs vestibus.

Vestimentum ti neutri generis la vestimenta a vestio is: quod est pprie vestis longa vsqz ad vestia: id est pedes.

Vestis tis feminini generis la vestimenta: a veho is/ qz statum hominis vehit: id est designat.

Amictus tus tui masculini generis la vestimenta: ab amicio is: quia corpus amicit: id est cooperit.

Pileus ei masculini generis lo capuzo: a pelle/ qz olim ex pellibus fiebant: ponitur etiam pro alio capitis ornamento z pprie sacerdotali.

Pileū ei. n. g. idem quod pileus: et eodē modo dicitur.
Birretum ti neutri generis la bereta: a birro panno villoso ex quo olim fiebant.
Caputium tij neutri generis lo capuzo: quasi caput capiens siue cingens.
Galerium ri neutri generis lo capello: a galea/ quia factum sit ad similitudinem galee: vel a gala quod est albū: quia ex paleis albis fit factuz. Reperit etiam hic galerus: et hoc galerū: sunt qui dicunt a galeron grece quod est corium latine: quia de corio sit factum.
Apex cis feminini generis l'infula sacerdotal e: siue la beriola che porta li sacerdoti: ab/ a/ quod est sine: et pes dis/ quia longe distat a pedibus: sumitur etiam pro summitate pene cuiuslibet rei.
Diadema tis. n. g. la corona regale: siue el pāno che portano li Re in testa: et est nomen a grecis sumptum.
Corona ne feminini generis la corona: quasi capitis rota: vel dicitur a corrigo is: quia ferētes coronā corrigere errantes debent: hi reges appellati sunt quod alios tanquā cōmunes patres regant.
Infula le. f. g. l'infula: sic dicta/ quia capiti sit infusa.
Uitta te feminini generis la binda: a vincio is: quia crines vincit id est ligat.
Mouile lis. n. g. lo zoiello che si porta al collo: a munitio is: quia colluz mulieris munit: vel a moueo es: quia mulierem mouet illibatā castitatem seruare.
Iocale lis. n. g. el zoiello cosi da portare al collo como in altra parte: sic dictū/ quia aspectu sit iocundum.
Limbus bi. m. g. el friso: a lābo is: quia extremitatem vestis lambit: olim enim in extremitate asuebātur.
Anulus li. m. g. lo anello: sic dictus/ quia sit paruus circulus: ab anno: quia tanquā annus circūuoluit et i se redit.
Sappis dis. m. g. la pietra p'ciosa: ab hias quod est viride et p'inasim gēma: quia illa gēma viridis sit.

Gemma ne feminini generis la pietra preciosa: a gummi: quia lucet tanq̄ gumma.

Saphirus ri. m. g. el saphiro: speciei primitiue.

Smeraldus di. mas. ge. el smeraldo: a smeragos grece q̄d est nito: latine: z est lapis viridis: herbas z frondes sua viriditate superans.

Diamas tis. m. g. lo diamate: a dia q̄d est duo: z amo as/ qz duos amates iter se cōnectit: z est sp̄ei primitiue.

Rubinus ni masculini generis lo rubino: a rubeo es/ quia est lapis preciosus z rubeus valde.

Carbo nis. m. g. q̄lla pietra p̄ciosa che se chiama lo carbon: sic dictus qz in modū carbonis ardere videat.

Balassius sy. m. g. el balasso: a balamon grece quod est anxietas latine: qz anxietatem animi tollit.

Margerita te la pietra margarita: a concha maris in qua humor receptus durefcit in lapidem: qui codez nomine dicitur margarita.

Margaritum ti neutri generis idem est q̄ margarita eodem modo dictum: sed non est in vsu frequenti.

Unio nis masculini generis la pietra margarita ouero la perla: sic dictus, quia tm̄ vnus nunq̄ duo in eadem concha maris reperiuntur.

Pallium lū. n. g. la vestimenta larga e spaciofa: a palla veste muliebri longa z sinuosa dictum.

Palla le. f. g. la vestimenta de la femena lōga fin a li piedi: a pallin. i. a nobilitate: quia in extremitate finis: z amplitudo eius hincinde moueatur.

Melanda de. f. g. la pelāda: a pallo: vel a pello lis / quia frigus pellit, vel a pellib⁹ qbus suffulta esse debet.

Hemitogiū gū. n. g. la giornea: ab hermis quod est dimidiū: z tego is / seu tega tege / quasi dimidia toga.

Gornea ne feminini generis la giornea: a gero is qui ad gerendum fit apta.

Toga ge feminini generis la gonella ouer la cotta: a te

go is/ quia corpus tegit.

Chlamis dis. m. g. lo matello: nomē a greco sumptū.

Tolus li masculini generis lo pomello: sic dictus, qz fit rotundus ad similitudinem toli qui est lignuz rotundum quod olim in summitate tēpli ponebatur.

Cappa pe feminini generis la cappa: a capio is, iterposita pis quia corpus capit z tegit.

Diplois dis feminini generis el zuppon: a duplo as/ qz fit dupla vestis.

Suffultura re feminini generis la fodra: a suffulcio is quia sub panno terulta fit: id est munita.

Camisia sic. f. g. la camixia: a canapo quo premittitur camicie: z similia: sicut adhuc apud aliquos olim fiebant anteqz vsus lini esset.

Interula le feminini generis la camixa: qua interior tunica: vel ab intus: id est iuxta carnem induitur.

Bracha che feminini generis la braga: a brachos grece quod est breue latine: quia breuis fit.

Serabulum li neutri generis la braga: a ferro as: quia pudibunda ferrat: id est claudit.

Brigale lis neutri generis lo bragero: a brachis quas sustinet dictum.

Lumbar ris neutri generis lo bragero: a lumbis quos cingit dictū: dicit etiam hoc modo hoc lumbarū ri.

Aluda de. f. g. la stringa: ab alludo/ quia caligis alligandis hincinde resultans alludit: vel dicit aluda quasi alluga: ab alligo as/ quia caligas alligat.

Caliga ge. f. ge. la calza: quasi coliga qz vinculis colligatur: vel a callis pedū qui ferendo caligas imolescit.

Calciamentum ti. n. g. lo calciamento: ouer la scarpa: a calon quod est lignum quia super forma lignea fit: vel a calceo es quia eo calciatur.

Subtularis ris. ma. gene. la scarpa: a subtel grece quod est media pars pedis latine: quā solaz partē olim te/

gebat: vel dicit subtularis : qz calo id est calci pedis
supponit: magister Alexâder dicit subtularis.

Medilium lÿ neutri generis el scarpino siue lo pedalo
de la calza : a pede quem tegit dictum.

Calapodium dij. n. g. lo zoccolo : a calon quod est li-
gnum, z pes dis: quia est pes ligneus.

Suberma me feminini generis la cibra: a suber ris: qui
est cortex quo suberma fit.

Crepida de. f. g. quoddam genus calciamenti quo phi-
losophi z senatores prius utebantur cum clavis so-
lee affixis: a crepo as: vel vt quidam dicunt a crepon
quod est dubium: quia vtriq; pedi aptum est.

Meroneis masculini generis lo calzaro da bocca the
se liga con le coreze: speciei primitiue: z est nomen a
grecis sumptum.

Coturnus ni masculini generis la scarpa alta rossa la
qual vsaua li poeti comici : potest etiam sumi per la
botina: z dicitur a cotornos grece quod est altum la-
tine quia fit altus.

Decrea ee feminini generis lo stiuato siue lo saccho : ab
ob z curus : quia crura tota regat.

Explicit Vocabularium breue magistri Gasparini
Vergonensis. In quo continetur omnia genera
vocaluloꝝ q̄ in vsu frequēti z quotidiana
psuetudine versant. Nouiter reuisuz
z a multis erroribus expurgatuz.

Venetijs vero p Alexâdrū de
Bindonis accuratissime
ipressuz. Anno natiui-

tatis dñi. 1522.

Die No. 20.

Maj.

A B C D. Omnia sunt quaterna.

T
BIBLIOTE

Sala
Número

R
5

TOLEDO

BIBLIOTECA PROVINCIALE

la *Reserva*

numero *561*

BUL

Res.

561

MINISTERIO